Delmi

Rapport

2015:6

Vem blir medborgare och vad händer sen?

Vem blir medborgare och vad händer sen?

Naturalisering i Danmark, Norge och Sverige

Pieter Bevelander (red), Jonas Helgertz (red),
Bernt Bratsberg, Anna Tegunimataka

Rapport 2015:6

Delmi

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR

Delegationen för Migrationsstudier
Ju 2013:17

Delmi Rapport 2015:6
Beställning: www.delmi.se
E-post: ju.delmi@regeringskansliet.se

Tryckt av: Elanders Sverige AB
Stockholm 2015
ISBN 978-91-88021-05-2

Förord

Studier om vilka utrikesfödda personer som får medborgarskap i ett nytt land och hur nya medborgare integreras kan öka våra kunskaper om följderna av olika regelverk. Förvärvandet av medborgarskap – naturalisering – är i stor utsträckning förknippad med individers sociala och ekonomiska integration. Sådana studier kan därför hjälpa oss att förstå om vissa regelverk, bättre än andra, bidrar till mer framgångsrik integration av utrikesfödda och främjar en starkare nationell gemenskap. Att undersöka kopplingen mellan medborgarskapet och integrationsprocessen utifrån olika regelverk är därför intressant ur ett policyperspektiv.

Rapporten har en komparativ ansats där motsvarande datamaterial från Danmark, Norge och Sverige analyseras för att belysa såväl likheter som skillnader mellan de skandinaviska länderna. I den första delen av rapporten undersöks vad som gör att utrikes födda personer blir medborgare i ett nytt land. I rapportens andra del undersöks huruvida förvärvet av det nya medborgarskapet påverkar utrikesföddas ekonomiska integration.

Pieter Bevelander, professor vid Malmö Institute for Studies of Migration, Diversity and Welfare (MIM) vid Malmö högskola, och Jonas Helgertz, Ekonomisk-historiska institutionen vid Lunds universitet, är redaktörer för rapporten. Pieters tidigare forskning täcker områden som medborgarskap, arbetsmarknadsintegration, socialt kapital, politisk integration av invandrare och attityder gentemot invandrare. Jonas är fil.dr. i ekonomisk historia och forskar om arbetsmarknads- och hälsoekonomi.

Bakom rapporten står även Anna Tegunimataka, doktorand i Ekonomisk-historia vid Lunds universitet, och Bernt Bratsberg, professor i ekonomi vid Frischsenteret, Norge.

Kerstin Brunnberg, ledamot i Delmi, har haft huvudansvaret för att följa arbetet med denna rapport. Rapporten har granskats av fil.dr. Eva Ersböll, docent Gunnar Myrberg och fil.dr. Mattias Engdahl. Vid Delmis kansli har främst utredningssekreterarna Monica Svantesson, Caroline Tovatt, Charlotta Hedberg och Bernd Parusel bidragit till granskningen. Som brukligt är i Delmi-sammanhang ansvarar författarna själva för innehåll, slutsatser och policyrekommendationer i rapporten. Rapporten ingår i Delmis temaområde Demokrati, deltagande och värderingar.

Stockholm i september 2015

Joakim Palme,
Ordförande Delmi

Kristof Tamas,
Kanslichef Delmi

Sammanfattning

Den här studien undersöker två separata, men relaterade, frågor om naturalisering bland utrikes födda i Danmark, Norge och Sverige. Avsikten är såväl att belysa likheter som skillnader mellan de skandinaviska länderna vad gäller bestämningsfaktorerna för och konsekvenserna av naturalisering. I den första delen ställer vi frågan om varför utrikesfödda personer blir medborgare i ett nytt land. Detta gör vi genom att undersöka i vilken grad utrikes födda personer erhåller medborgarskap och i vilken utsträckning kontextuella faktorer i ursprungs- och destinationslandet påverkar individens benägenhet att naturalisera. I rapportens andra del ställer vi istället frågan om huruvida förvärvet av det nya medborgarskapet påverkar utrikesföddas ekonomiska integration. Data för studien är både på individ- och landnivå, det vill säga på kontextuell nivå. Våra individdata består av registerdata från respektive lands statistiska centralbyrå, där individer kontinuerligt följs under sin vistelse i respektive land, från mitten av 1980-talet och framöver.

Resultaten visar, å ena sidan, tydliga skillnader i naturaliseringsfrekvens mellan Danmark, Norge och Sverige. I Sverige observeras en högre naturaliseringsfrekvens för samtliga grupper av ursprungsländer än i Norge och Danmark. Med undantag för utrikesfödda från Västeuropa och Norden, har Norge en högre naturaliseringsgrad för samtliga grupper migranter än Danmark har. Å andra sidan visar resultaten i alla tre länder att personer från Norden och Västeuropa har en relativt låg benägenhet att bli naturaliserade i sitt nya hemland medan Asien, Afrika och Östeuropa, har en mycket högre naturaliseringsgrad. Individer från Latinamerika placerar sig någonstans i mitten.

Granskningen av kontextuella faktorer – som rör såväl sociala och ekonomiska förhållanden samt naturaliseringsregelverk i både ursprungslandet och destinationslandet – visar att skillnader mellan ursprungslandets och destinationslandets ekonomiska utveckling har ett genomgående samband med människors benägenhet att söka medborgarskap i det nya landet. Om en migrant kommer från ett land med en lägre ekonomisk utvecklingsnivå, är sannolikheten för naturalisering i Sverige, Norge och Danmark högre. Ett annat mönster som dock enbart framgår i Sverige är att migranter vars hemländer tillåter dubbelt medborgarskap mer eller mindre genomgående observeras med en förhöjd sannolikhet att naturaliseras. Att detta mönster enbart kan observeras i Sverige tolkas som ett resultat av att det formella förbud mot dubbelt medborgarskap som före 2001 existerade i Sverige tillämpades i mycket liten utsträckning. Detta till skillnad från Norge och Danmark som har sådana förbud som också efterlevs. I detta samband är det vidare en viktig observation att den nya lagstiftning som ägde laga kraft i Sverige 2001, som innebar ett formellt tillåtande av dubbelt medborgarskap, hade en överlag positiv effekt på migranters naturaliseringsgrad. I synnerhet är detta fallet för migranter från länder som typiskt kännetecknas av en låg naturaliseringsgrad. Analysen visar även att personer från mer ofria länder söker medborgarskap

i sitt nya land i högre grad än andra. Även i Sverige finns detta samband, om än mindre tydligt.

Vad gäller analysen av medborgarskapets effekter på sysselsättning och inkomster, är det främst bland migranter från länder som överlag präglas av sämre arbetsmarknadsintegration i Danmark, Norge och Sverige, där ett samband mellan naturalisering och bättre integration på arbetsmarknaden kan observeras. Naturaliserade individer från dessa länder är klart bättre integrerade på arbetsmarknaden än vad de icke-naturaliserade är. Det är dock endast i ett fåtal fall där det förbättrade utfallet på arbetsmarknaden direkt kan kopplas till naturaliseringstillfället. Därför finns det skäl att avstå från att dra slutsatsen att det finns ett kausalt orsakssamband mellan naturalisering och förbättrad arbetsmarknadsintegration för migrantgruppen i stort. Analysen har dock indikerat vissa undantag till denna mer generella slutsats, i Sveriges fall bland mer marginaliserade grupper på arbetsmarknaden.

Den avslutande delen av rapporten diskuterar resultaten både i förhållande till tidigare nationella och internationella studier och i förhållande till dagens medborgarskapslagstiftningar i Danmark, Norge och Sverige.

Summary

This study investigates two separate yet related issues concerning the naturalisation of the foreign-born populations in Denmark, Norway and Sweden. The aim is to highlight similarities and differences between the Scandinavian countries with regard to the determining factors for and the consequences of naturalization. In the first part of the study, we ask why foreign-born people become citizens in a new country. We do this by examining the degree to which foreign-born people obtain the destination country citizenship and the extent to which contextual factors in country of origin and the destination country influence the individual's tendency to naturalize. In the second part of the report we ask whether the acquisition of new citizenship affects the economic integration of the foreign-born. The data used for the study is measured both at the individual and the country level, i.e. at the contextual level, with the period of analysis covering the mid-1980s and onwards.

The results show clear differences in the naturalization frequencies between the foreign-born populations in Denmark, Norway and Sweden. In Sweden, a higher naturalisation propensity is observed than in Norway and Denmark for all groups of originating countries. With the exception of foreign born from Western Europe and the Nordic countries, Norway has a higher degree of naturalisation than Denmark for all groups of migrants. On the other hand, the results from all three countries show that individuals from the Nordic countries and Western Europe have a relatively low tendency to become naturalised in their new country, while those from Asia, Africa and Eastern Europe have a much higher degree of naturalisation. The foreign-born from Latin America end up in the middle of the distribution.

The examination of contextual factors – concerning social and economic relations and the naturalisation rules and regulations in both the country of origin and the destination country – shows that differences in the economic development of the country of origin and the country of destination are consistently linked to people's tendencies to apply for citizenship in the new country. If a migrant comes from a country with a lower level of development, the probability of naturalisation in Sweden, Norway and Denmark is higher. However, another pattern that is unique to Sweden is that migrants whose homeland permits dual citizenship are observed as being more likely to naturalise. The fact that this pattern can only be discerned in Sweden can be interpreted as a result of the formal prohibition of dual citizenship that existed in Sweden prior to 2001 only being applied to a very minor degree. This is in contrast to Norway and Denmark, where such a prohibition still exists and is strictly observed. In connection with this, a further important observation is that the new legislation introduced in Sweden in 2001 permitting dual citizenship has generally had a positive effect on migrants' naturalisation. This is especially the case for migrants from countries that

are typically characterised by a low degree of naturalisation. The analysis also shows that people from more oppressive countries apply for citizenship in their new countries to a higher degree than others. This connection is also found in Sweden, but is less obvious.

Regarding the analysis of the effects of citizenship on employment and income, it is mainly among migrants from countries that are generally characterised by poor labour market integration (in Denmark, Norway and Sweden), where a link between naturalisation and better integration in the labour market can be observed. Naturalised individuals from these countries are clearly better integrated in the labour market than the non-naturalised. However, only in a few cases can improved outcomes in the labour market be directly linked to naturalisation. There is therefore reason to be sceptical about concluding that there is a causal connection between naturalisation and improved labour market integration for the migrant group as a whole. However, the analysis indicates certain exceptions to this more general conclusion, in Sweden's case among more marginalised groups in the labour market.

The final part of the report discusses the results both in relation to previous national and international studies and in relation to present-day citizenship legislation in Denmark, Norway and Sweden.

Innehåll

Inledning: att förvärva medborgarskap i de skandinaviska länderna **5**
Medborgarskapets viktiga roll i samhället ... 7
Översikt över naturaliseringsregler i de skandinaviska länderna ... 8
Del 1: Faktorer som påverkar naturalisering ... **10**
Data och metod ... 12
Deskriptiv analys ... 14
Del 2: Naturaliseringspremie på arbetsmarknaden ... **25**
Metod ... 28
Data ... 30
Deskriptiva resultat ... 31
Fördjupad analys ... 34
Sammanfattning av resultaten: delstudie 1 och 2 ... **39**
Delstudie 1: Bestämningsfaktorer för naturalisering ... 39
Delstudie 2: Medborgarskapets effekter på sysselsättning och inkomster 40
Slutsatser och policyrelevans ... 40
Referenser ... **43**
Referenser för kontextuell information ... **47**
Appendix ... **48**

Figurer och tabeller

Tabell 1. Krav för beviljandet av medborgarskap: Sverige, Norge och Danmark. 4
Figur 1. Andelen naturaliserade (%) av respektive födelseregionsgrupp, utifrån destinationsland och tid i landet. 11
Figur 2a. Andelen naturaliserade (%) av respektive födelseregionsgrupp i Danmark, utifrån relativ BNP per capita år 2007. 12
Figur 2b. Andelen naturaliserade (%) av respektive födelseregionsgrupp i Norge, utifrån relativ BNP per capita år 2008. 12
Figur 2c. Andelen naturaliserade (%) av respektive födelseregionsgrupp i Sverige, utifrån relativ BNP per capita år 2008. 13
Figur 3. Andelen naturaliserade (%) av respektive födelseregionsgrupp, utifrån ursprungslandets grad av politiska och medborgerliga rättigheter. Födda i Afrika och Asien. 13
Figur 4. Andelen naturaliserade (%) av respektive födelseregionsgrupp, utifrån ursprungslandets lagstiftning gällande dubbelt medborgarskap. Födda i Afrika och Asien. 14
Tabell 2a. Nyckelresultat, Danmark. Hazard Ratios från Cox Proportional Hazards regression. 16
Tabell 2b. Nyckelresultat, Norge. Hazard Ratios från Cox Proportional Hazards regression. ... 17
Tabell 2c: Nyckelresultat, Sverige. Hazard Ratios från Cox Proportional Hazards regression. 18
Tabell 3. Översikt av studier om effekter av naturalisering på arbetsmarknadsintegration. 23
Figur 5a. Sannolikheten att vara sysselsatt (%) beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Sverige, män. 27
Figur 5b. Sannolikheten att vara sysselsatt (%) beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Sverige, kvinnor. 28
Figur 6a. Förväntad arbetsinkomst (naturlig logaritm) per år för den sysselsatta delen av befolkningen beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Sverige, män. 29
Figur 6b. Förväntad arbetsinkomst (naturlig logaritm) per år för den sysselsatta delen av befolkningen beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Sverige, kvinnor. 30
Figur 7a. Skattad förändring i sannolikheten att vara sysselsatt (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Sverige, män. 31
Figur 7b. Skattad förändring i sannolikheten att vara sysselsatt (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Sverige, kvinnor. 31
Figur 8a. Skattad förändring i arbetsinkomst (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Sverige, män. 32
Figur 8b. Skattad förändring i arbetsinkomst (%) före och efter naturalisering för respektive

befolkningsgrupp. Sverige, kvinnor. 33
Tabell A1. Lista över inkluderade ursprungsländer och landgrupperingar. 44
Tabell A2a. Medelvärden för studiepopulationen, Danmark....45
Tabell A2b. Medelvärden för studiepopulationen, Norge. 47
Tabell A2c. Medelvärden för studiepopulationen, Sverige....48
Tabell A3a. Genomsnittsvärden för inkluderade variabler, Danmark....50
Tabell A3b. Genomsnittsvärden för inkluderade variabler, Norge. 52
Tabell A3c. Genomsnittsvärden för inkluderade variabler, Sverige....54
Figur A1a: Sannolikheten att vara sysselsatt (%) beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Danmark, män. 56
Figur A1b: Sannolikheten att vara sysselsatt (%) beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Danmark, kvinnor. 56
Figur A2a: Sannolikheten att vara sysselsatt (%) beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Norge, män. 57
Figur A2b: Sannolikheten att vara sysselsatt (%) beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Norge, kvinnor. 57
Figur A3a: Förväntad arbetsinkomst (naturlig logaritm) per år för den sysselsatta delen av befolkningen beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Danmark, män. 58
Figur A3b: Förväntad arbetsinkomst (naturlig logaritm) per år för den sysselsatta delen av befolkningen beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Danmark, kvinnor. 58
Figur A4a: Förväntad arbetsinkomst (naturlig logaritm) per år för den sysselsatta delen av befolkningen beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Norge, män. 59
Figur A4b: Förväntad arbetsinkomst (naturlig logaritm) per år för den sysselsatta delen av befolkningen beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Norge, kvinnor. 59
Figur A5a: Skattad förändring i sannolikheten att vara sysselsatt (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Danmark, män. 60
Figur A5b: Skattad förändring i sannolikheten att vara sysselsatt (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Danmark, kvinnor. 60
Figur A6a: Skattad förändring i sannolikheten att vara sysselsatt (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Norge, män. 61
Figur A6b: Skattad förändring i sannolikheten att vara sysselsatt (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Norge, kvinnor....61
Figur A7a: Skattad förändring i arbetsinkomst (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Danmark, män. 62
Figur A7b: Skattad förändring i arbetsinkomst (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Danmark, kvinnor. 62

Figur A8a: Skattad förändring i arbetsinkomst (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Norge, män. 63
Figur A8b: Skattad förändring i arbetsinkomst (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Norge, kvinnor. 63

Inledning: att förvärva medborgarskap i de skandinaviska länderna

Danmark, Norge och Sverige utvecklades under 1900-talet från att vara mer eller mindre fattiga länder i Europas periferi till att placera sig bland världens högst rankade i fråga om ekonomisk utveckling, demokratiska rättigheter och jämställdhet. Kopplat såväl till en stark ekonomisk utveckling som till en turbulent omvärld har en betydande invandring påverkat ländernas befolkningssammansättning under andra halvan av 1900-talet. Trots likheter mellan de skandinaviska länderna vad gäller invandringens relativa omfattning och karaktär, kännetecknas de tre länderna av i vissa avseenden påtagligt skilda förutsättningar för integration. Bland annat möts utrikes medborgare i de skandinaviska länderna av markant olika regler och procedurer för förvärvandet av destinationslandets medborgarskap. Dagens skillnader i naturaliseringspolitik har dessutom i stor utsträckning vuxit fram under de senaste decennierna (Brochmann & Hagelund 2010).

Naturalisering innebär att en person ansöker om och får medborgarskap i ett nytt land efter beslut från statliga myndigheter. Intresset för naturalisering är i stor utsträckning förknippad med vad destinationslandets medborgarskap innebär för individens sociala och ekonomiska integration. Således har det tidvis förts en omfattande debatt om medborgarskap i de skandinaviska länderna. I Sverige har frågan diskuterats i flera offentliga utredningar (DsA 1986:6; SOU 1999:34; SOU 2013:29) samt i en del akademisk forskning (Hammar 1990; Szabo 1997; Gustafson 2002). Naturalisering har även varit ett viktigt ämne i den politiska och allmänna debatten i Danmark och Norge (Ersböll 2006; Ersböll 2010; Brochmann & Hagelund 2010). Spång (2015) visar i en Delmi-studie att medan regelverket för naturalisering i Sverige blivit mer och mer liberalt, har det i Danmark i stället blivit mer restriktivt, i synnerhet för icke-nordiska medborgare. Vissa lättnader har dock aviserats de senaste åren, och från och med 2016 kommer individer att ha möjligheten att hålla dubbla medborgarskap. Samtidigt som den norska naturaliseringslagstiftningen inte är lika restriktiv som den danska kommer Norge från 2016 att vara det enda nordiska landet som inte erbjuder någon möjlighet till dubbelt medborgarskap (se Spång 2015).

Skillnader i lagstiftning kan i viss utsträckning härledas till om medborgarskapet ses som ett medel i integrationsprocessen eller som ett mål för den. Spång (2015) beskriver hur man i Sverige främst sett medborgarskap som ett redskap för att underlätta integrationsprocessen, medan man i Danmark tvärtom betraktat medborgarskapet som en belöning till utrikesfödda som kommit långt i sin integrationsprocess. Medborgarskapet har tveklöst ett tydligt symbolvärde. Det signalerar att en person inkluderas i den nationella gemenskapen och medför en rad demokratiska och – i vissa fall – ekonomiska rättigheter. I ljuset av denna debatt är det relevant att undersöka vilka faktorer

som påverkar förvärvet av medborgarskap, men även att granska vilka konsekvenser medborgarskapet kan ha för individen.

Forskningen om medborgarskap har redan belyst flera aspekter, såväl ur individens som ur samhällets perspektiv. Studier om hur, och varför, utrikesfödda personer får medborgarskap i ett nytt land – och kring naturaliseringens konsekvenser – kan öka våra kunskaper om följderna av olika regelverk. Sådana studier kan också hjälpa oss att förstå om vissa regelverk bidrar till mer framgångsrik integration av utrikesfödda och främjar starkare nationell gemenskap än andra gör. Att undersöka hur medborgarskapet påverkar integrationsprocessen utifrån olika regelverk är därför intressant från ett policyperspektiv. Antalet sammanhängande bosättningsår i det nya landet, förmågan till egenförsörjning och språkkunskaper är några krav som ställs på människor av andra nationaliteter för att få bli naturaliserade. Dessa krav påverkar individens möjlighet, och benägenhet, att ansöka om medborgarskap. Vidare är det önskvärt att även ta hänsyn till förhållanden och regelverk i människors ursprungsland. Den internationella forskningen som fokuserar på vilka faktorer som påverkar individens benägenhet att naturalisera har belyst individuella egenskaper, familje- och grupprelaterade egenskaper samt institutionella och kontextuella faktorer (Yang 1994; Chiswick & Miller 2009; DeVoretz & Pivnenko 2008).

Forskningen om naturaliseringens konsekvenser för individen är mer omfattande, såväl internationellt som i Skandinavien. I första hand har man granskat naturaliseringens följder för individens ekonomiska integration, i termer av sysselsättningsgrad och inkomstnivå. Frågan har studerats i en rad OECD-länder (se Bratsberg m.fl. 2002 för USA, men även Bevelander & DeVoretz 2008 och OECD 2011 för översikter) samt i Danmark, Norge och Sverige (Scott 2008; Engdahl 2011 & 2014; Helgertz och Bevelander 2012; Helgertz m.fl. 2014; Bratsberg & Raaum 2011). Forskningen indikerar ett positivt samband mellan naturalisering och graden av ekonomisk integration, i synnerhet bland invandrargrupper med svagare arbetsmarknadsanknytning. Dock är det svårt att vetenskapligt belägga en naturaliseringseffekt som kan tolkas i kausala termer – som bekräftar att individens starkare position på arbetsmarknaden hade uteblivit om hon eller han inte hade blivit naturaliserad.

Syftet med den här rapporten är att undersöka två separata, men relaterade, frågor om naturalisering. Rapportens ansats är komparativ, där vi genom användandet av snarlika datamaterial från Danmark, Norge och Sverige har för avsikt att belysa jämförbara likheter som skillnader mellan de skandinaviska länderna. I den första delen ställer vi frågan om vad som gör att utrikesfödda personer blir medborgare i ett nytt land. Detta gör vi genom att undersöka i vilken grad personer erhåller medborgarskap och vilka kontextuella faktorer i ursprungs- och destinationslandet som påverkar individens benägenhet att naturalisera. I rapportens andra del ställer vi istället frågan om huruvida förvärvet av det nya medborgarskapet påverkar utrikesföddas ekonomiska integration.

Rapportens två delar innehåller resultat, litteraturöversikt, syfte samt data- och metodavsnitt. Eftersom inte någon del publicerats tidigare, har vi behållit en relativt utförlig empirisk genomgång, uppdelad i en deskriptiv, databeskrivande, del och en mer krävande multivariat analys. Rapporten avslutas med en sammanfattning av våra resultat och hur de kan tolkas.

Medborgarskapets viktiga roll i samhället

I vilken utsträckning naturaliseras permanent bosatta utrikes medborgare? Frågan är angelägen, eftersom demokratiska samhällen överlag vill undvika att utesluta stora befolkningsgrupper från deltagande i den demokratiska processen. I många fall är införskaffandet av destinationslandets medborgarskap inte bara en förutsättning för att få rösta i nationella val och att kunna bli invald i parlamentet. Det är dessutom en nödvändighet för att få arbeta i yrken som bedöms vara säkerhetspolitiskt särskilt betydelsefulla, som exempelvis polis och domare. Vidare kan det nya medborgarskapet underlätta människors internationella rörlighet.

Genom detta kan flyktingar återvända till sina forna hemländer med den trygghet och det beskydd som medborgarskap i ett annat land kan innebära. Utrikesfödda som inte redan tidigare åtnjöt denna möjlighet och som blivit medborgare i ett skandinaviskt land kan dessutom resa och bosätta sig fritt inom Norden och EU/ESS (Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområde). Vidare behöver de i många fall inget visum för resor utanför EU, såväl inom som utanför sin tjänsteutövning.

Samtidigt som naturalisering i en demokratisk välfärdsstat kan innebära stora fördelar, i synnerhet för människor som tvingats på flykt undan krig och förföljelse, är det viktigt att även se de potentiella nackdelarna. Införskaffande av ett nytt medborgarskap innebär i många fall att individen måste avsäga sig sitt ursprungliga medborgarskap, något som naturligtvis har implikationer för möjligheten att en dag permanent återvända till sitt tidigare hemland. Vidare kan det nya medborgarskapet betyda att individen förlorar andra rättigheter i det tidigare medborgarskapslandet, till exempel möjligheten att kunna göra anspråk på arv eller andra materiella tillgångar.

Frågan om förutsättningarna för och konsekvenserna av naturalisering berör en inte obetydande del av de skandinaviska ländernas befolkning. Under efterkrigstiden har invandringen till Skandinavien haft en stor inverkan på ländernas demografiska sammansättning, om än i olika utsträckning. År 2012 var närmare 15 procent av Sveriges befolkning födda utomlands. I Norge var motsvarande siffra 11 procent, och i Danmark 8 procent (Bevelander m.fl. 2013).

Utifrån detta är större kunskap om bestämningsfaktorerna för utrikesföddas naturaliseringsgrad viktigt för förståelsen av utrikesföddas integration. Detta är angeläget för politiska beslutsfattare som vill utforma en kunskapsbaserad medborgarskapspolitik.

Översikt över naturaliseringsregler i de skandinaviska länderna

Medborgarskapslagstiftningen varierar en hel del inom Europa, där flera länder under de senaste decennierna successivt har skärpt kraven för naturalisering. Det främsta bakomliggande syftet har varit att höja den integrationsnivå som individen har uppnått innan den erbjuds att bli medborgare i det nya landet.

Konkret innebär sådana krav oftast att individen måste klara av diverse tester, framför allt i språk och samhällskunskap för att kvalificera sig för naturalisering (Joppke 2010). Bland de skandinaviska länderna har Danmark tydligast anammat denna utveckling, något som dock gäller Norge, om än i mindre utsträckning.

Sverige har i stället successivt rört sig mot en mer liberal lagstiftning (Brochmann & Hagelund 2012). I grunden kan medborgarskapet i Danmark ses som något som individen kan erhålla vid slutförandet av en integrationsprocess, medan synen på medborgarskapet i Sverige mer bör ses som ett medel för att underlätta och potentiellt även påskynda denna process (jfr Spång 2015).

Betydande skillnader i naturaliseringslagstiftning kännetecknar således de skandinaviska länderna. En utförlig beskrivning av ländernas nuvarande lagstiftning om medborgarskap, samt hur den vuxit fram, finns i Delmi-rapporten 2015:5, medan vårt aktuella fokus riktas mot de egenskaper som är av särskild betydelse för denna studie. Tabellen nedan ger en schematisk översikt över de viktigaste skillnaderna mellan lagstiftningen i Danmark, Norge och Sverige (Tabell 1).

Tabell 1. Krav för beviljandet av medborgarskap: Sverige, Norge och Danmark.

	SVERIGE	NORGE	DANMARK
Accepterar dubbelt medborgarskap	Ja	Nej	Nej
Krav på språkkunskap	Nej	Indirekt	Ja
Krav på samhällskunskap	Nej	Indirekt	Ja
Krav på ekonomiskt oberoende	Nej	Nej	Ja
Krav på trohetsed	Nej	*	Ja
Antal års bosättning som krävs for medborgarskap	5	7	9

Källa: Brochmann och Hagelund (2012).
*Not: *Svärande av trohetsed krävs vid (icke-obligatoriskt) deltagande i medborgarskapsceremoni.*

Dubbelt medborgarskap accepteras i Sverige sedan 2001 men inte i Norge eller Danmark – även om detta för Danmarks del ändrats från och med den 1 september 2015. I Sverige finns inga krav på språkkunskap, samhällskunskap eller att den sökande ska vara ekonomiskt oberoende. Alla dessa krav ställs däremot i Danmark. Norge har inga krav på ekonomiskt oberoende, och kraven för språk- och samhällskunskap består i att den sökande ska genomföra en kurs i norska och samhällskunskap. Medborgarskapsceremonierna är frivilliga i de tre länderna, medan kravet på trohetsed är obligatoriskt i Danmark. I Norge är trohetseden obligatorisk för den som deltar vid en medborgarskapsceremoni.

Det finns även varierande krav på hur många år en potentiell medborgare ska ha bott i landet innan han eller hon kan få medborgarskap. I Sverige handlar det om fem år, i Norge är det sju år och i Danmark nio år, men det finns undantag från de generella reglerna i samtliga tre länder (se Spång 2015 för en översikt).

Del 1: Faktorer som påverkar naturalisering

Oavsett vilken målsättning en nation har gällande i vilken utsträckning permanent bosatta utrikes medborgare naturaliserar, är det betydelsefullt att förstå vilka faktorer som påverkar den enskilda individen att ansöka om detta. Tidigare akademiska studier inom området har huvudsakligen genomförts i USA och Kanada (till exempel Yang 1994; Bloemraad 2002; Chiswick & Miller 2009; Jones-Correa 2001). I denna forskning diskuteras sannolikheten att en utrikesfödd individ ansöker om att bli medborgare i relation till både individuella och kontextuella faktorer.

Philip Yang (1994:450) identifierar två synsätt på naturaliseringsprocessen i en inflytelserik artikel. Det första betonar vikten av individens socioekonomiska integration, där relativt sett mer välintegrerade individer blir naturaliserade i större omfattning. Det andra synsättet lägger större vikt vid demografiska faktorer och vid individens kulturella anpassning till det nya samhället.

Gemensamt för båda är att utrikesföddas kön, ålder, civilstånd, utbildning och ursprungsland återkommer som förklarande faktorer. Både Yang (1994) och Chiswick & Miller (2009) har till exempel visat att naturaliseringsfrekvensen i USA är högre för högutbildade personer än för lågutbildade. Vidare är det mer sannolikt att gifta personer, i synnerhet de som är gifta med infödda amerikansk medborgare, ansöker om naturalisering än att ogifta eller sådana som är gifta med utländska medborgare gör det (Portes & Curtis 1987; Street 2013).

En brist i dessa synsätt är avsaknaden av en individuell kostnadsberäkning hos den som ansöker om naturalisering (Bevelander & Veenman 2006). Det finns en avvägning av vilka rättigheter och möjligheter som går förlorade respektive vad som kan vinnas genom bytet av medborgarskap.

Till exempel upplevs ett nytt medborgarskap som mer kostsamt om en person får svårigheter att återvända till sitt ursprungsland, eller om de juridiska rättigheterna i ursprungslandet beskärs. Det finns nyblivna medborgare i ett land som inte kan göra anspråk på arv eller liknande i sitt ursprungsland. Vid sidan om dessa kostnader i form av förlorade rättigheter kan naturalisering även innebära stora egna investeringar i nya kunskaper som är nödvändiga för att bli medborgare i destinationslandet (Bevelander & Veenman 2008).

Sådana kostnadsberäkningar påverkas även av en persons möjligheter att behålla sitt tidigare medborgarskap vid naturalisering i ett nytt land. En rad studier från USA – som tillåter dubbelt medborgarskap – har visat att individer från länder som tillåter dubbelt medborgarskap har högre naturaliseringsgrad än de som kommer från icke-tillåtande länder (Jones-Correa 2001; Chiswick & Miller 2009; Mazzolari 2007). Naujoks (2012) finner en positiv relation för utrikesfödda från Indien mellan möjligheten att ha dubbelt medborgarskap och naturalisering i USA. En kanadensisk studie

av DeVoretz och Pivnenko (2008) fann i stället en negativ effekt: dubbelt medborgarskap minskar sannolikheten att bli naturaliserad. I Europa finns en enda studie om betydelsen av lagstiftning om dubbelt medborgarskap för benägenheten att bli naturaliserad. Den indikerar ett positivt samband (Vink, et al. 2013).

I den akademiska litteraturen finns en etablerad föreställning om att individer från länder med sämre ekonomisk utvecklingsnivå än destinationslandet ansöker om naturalisering i större utsträckning än andra gör. Det nya medborgarskapet ger en högre nivå av ekonomiskt välbefinnande, lyder en vanlig förklaring. Chiswick och Miller (2009) har analyserat sambandet mellan bruttonationalprodukten (BNP) i individens ursprungsland och benägenheten att bli naturaliserad. Studien visar att ju större relativ skillnad i ekonomisk välfärd mellan ursprungslandet och destinationslandet, desto större benägenhet att ansöka om nytt medborgarskap. Resultatet är i linje med en tidigare studie av Jasso och Rosenzweig (1986). I en annan studie, med fokus på skillnader i naturaliseringsgrad mellan individer från OECD-länder med hög BNP och individer från länder utanför OECD med låg BNP, finner DeVoretz och Pivnenko (2008) ett liknande resultat för Kanada. Ytterligare två undersökningar, en från Norge och en komparativ studie för europeiska länder, har funnit ungefär samma samband (Hayfron 2008; Vink, et al. 2013).

Ursprungslandets medborgerliga fri- och rättigheter är ett annat potentiellt viktigt område för att förstå benägenheten hos utrikes medborgare att bli naturaliserade. I studier gjorda i USA undersöks om naturaliseringsgraden influeras av att ha utvandrat från ”socialistiska” länder före järnridåns fall 1989–1990, samt från länder präglade av krig eller katastrofer (Yang 1994; Chiswick & Miller 2009). Båda studierna bekräftar att denna typ av ”push”-faktorer ökar benägenheten att bli naturaliserad. En undersökning från Nederländerna visar ett snarlikt mönster – flyktingar hade en större benägenhet att naturaliseras än sådana som immigrerat via familjeanknytning eller kommit som arbetskraftsinvandrare (Bevelander & Veenman 2006: 2008). Även för Sverige och Norge finns likande resultat (Scott 2008; Hayfron 2008).

Sammantaget indikerar forskningen att såväl individuella, familje- och grupprelaterade faktorer som institutionella och andra kontextuella faktorer (både i invandrings- och utvandringslandet) ger viktiga förklaringar till att utrikes medborgare ansöker om medborgarskap i sitt nya hemland. I linje med detta är syftet i denna del av rapporten, att med hänsyn tagen till individuella demografiska och socioekonomiska karaktäristika mera precist studera betydelsen för individens beslut att naturalisera av:

1. möjligheten till att ha dubbelt medborgarskap, i såväl ursprungs- som destinationslandet
2. den ekonomiska utvecklingen i det forna hemlandet
3. nivån av medborgerliga- och politiska rättigheter i det forna hemlandet
4. skillnader i utfall mellan länderna Danmark, Norge och Sverige

Data och metod

I rapporten använder vi både individdata och data på landnivå, det vill säga på kontextuell nivå. Våra individdata består av registerdata från samtliga tre skandinaviska länder, där individer kontinuerligt följs under sin vistelse i respektive land. Materialet innehåller, förutom uppgifter om ursprungligt medborgarskap och tidpunkt för naturalisering, även information om en mängd socioekonomiska och demografiska egenskaper. För Sverige används databasen *Swedish Interdisciplinary Panel* (SIP), som införskaffats av Centrum för ekonomisk demografi, Lunds universitet. Datamaterialet från Danmark kommer från Danmarks Statistik och administreras av Köpenhamns kommun. Materialet från Norge administreras av Statistisk Sentralbyrå och är utlånat till Frischsenteret för projektet *Social Insurance and Labor Market Inclusion in Norway.* Dataseten har snarlikt innehåll och snarlik struktur, vilket ger oss goda möjligheter att bedriva komparativ forskning.

Studiepopulationen i samtliga tre länder utgörs av i utlandet födda utländska medborgare. De följs från och med det år de kan ansöka om medborgarskap i destinationslandet *(tabell 1)* och tills de blir medborgare i destinationslandet, emigrerar, dör, eller observationsperioden tar slut. Uppföljningsperioden för Norge och Sverige utgörs av åren 1990–2008, medan den för Danmark sträcker sig fram till 2007. Varje enskild individ följs från och med tidpunkten när hen uppfyller residenskriteriet för att kunna bli medborgare i destinationslandet. De tre ländernas skiftande regelverk för naturalisering reflekteras i möjligaste mån i våra studiepopulationer.

I samtliga länder finns undantagsregler i lagstiftningen gällande kraven för naturalisering. Eftersom datamaterialet inte ger utrymme att fullt ut identifiera samtliga krav för naturalisering, blir definitionen av tidpunkten när individen bedöms ha uppfyllt gällande krav ungefärlig. I Sverige gäller exempelvis residenskriteriet under förutsättning att en person inte lagförts för ett grövre brott. Personer som är gifta och som varit sammanboende med en svensk medborgare under minst två år uppfyller vidare residenskriteriet redan efter tre år i Sverige. Datamaterialet erbjuder dessvärre inte möjligheten att fullt ut identifiera undantagen.

För samtliga tre länder bestäms därför tidpunkten för att ha uppfyllt kraven för medborgarskap utifrån kriteriet sammanhängande tid spenderad i destinationslandet, samt – i förekommande fall – utifrån individens ursprungsland och tidpunkt för ankomst till destinationslandet. Detta beskrivs i mer detalj i ett tidigare stycke. För Sverige innebär detta att vi definierat tre huvudgrupper. Nordiska medborgare uppfyller kraven för naturalisering i Sverige efter två års sammanhängande vistelse, medan utomnordiska medborgare behöver fem år. Den tredje gruppen är utomnordiska medborgare med flyktingstatus, något som definieras utifrån ursprungsland och ankomsttid. De uppfyller kraven för svenskt medborgarskap efter fyra års sammanhängande vistelse i Sverige.

Således utgörs den första kohorten av nordiska medborgare av individer som kom till Sverige 1988, medan motsvarande år för utomnordiska icke-flyktingar är 1985. Det innebär att 1990 blir det första året när individer i studiepopulationen uppfyller residenskriteriet för naturalisering. Individer som naturaliseras i förtid, det vill säga innan de varit i destinationslandet så länge som regelverket kräver, är exkluderade från studien. Avslutningsvis är studiepopulationen begränsad till individer som vid ankomsten är mellan 17 och 54 år gamla.

Analysen är genomförd i flera steg: dels på aggregerad nivå, det vill säga gemensamt för samtliga ursprungsländer, dels separat för mindre grupper av ursprungsländer, uppdelade efter geografiskt ursprung. Individer som har annat medborgarskap än i födelselandet vid ankomsten till Skandinavien är exkluderade. En fullständig lista över inkluderade ursprungsländer och landgrupperingar presenteras i *tabell A1, appendix*. Vi riktar ett särskilt fokus på betydelsen av kontextuella faktorer, som mäts utifrån ursprungsland, och målet är att bättre förstå övergripande naturaliseringsmönster.

I vårt svenska datamaterial är det dock endast de kvantitativt mest betydelsefulla ursprungsländerna som låter sig identifieras. Analysen är följaktligen begränsad till dessa länder. Exempelvis är individer från länder som tillhör regionen ”EU27 utom Norden” och som inte är direkt identifierbara i datamaterialet exkluderade från analysen. För Norge och Danmark gäller inte denna restriktion – här omfattar analysen samtliga länder där komplett information är tillgänglig, ordnade enligt samma regiongruppering.

Kontextuell information om individens ursprungsland hämtas bland annat från *Global dual citizenship database* (Vink, et al. 2013). Den innehåller information om 199 länders lagstiftning gällande dubbelt medborgarskap för åren 1960–2013. I analysen är två situationer definierade, utifrån om ursprungslandet tillåter dubbelt medborgarskap eller inte. Som redan indikerats i det teoretiska avsnittet finns det flera anledningar att förvänta sig att chansen till dubbelt medborgarskap ska ha en positiv inverkan på människors vilja att bli medborgare även i destinationslandet. För individen torde detta erbjuda fördelar; det ger full tillgång till både ursprungslandets och destinationslandets rättigheter.

Samtidigt erbjuder de tre destinationsländer som här studeras olika alternativ att utnyttja denna möjlighet, såväl formellt som i praktiken. Sverige tillåter sedan 2001 dubbelt medborgarskap, vilket av allt att döma är en juridisk anpassning till redan existerande praxis. I såväl Danmark som Norge existerar under hela uppföljningsperioden ett formellt förbud mot dubbelt medborgarskap, ett förbud som dessutom efterlevs i betydligt större utsträckning än i Sverige. Det förtjänar dock att understrykas att flertalet undantag till denna regel i fallet Norge föreligger. Individer från länder som inte ger möjligheten att säga upp ett medborgarskap, antingen genom lagstiftningen eller genom en frånvaro av nödvändiga institutioner, tillåts att inneha ett norskt medborgarskap och samtidigt att behålla sitt existerande. Samma undantag kan i vissa fall appliceras när uppsägning-

en av det existerande medborgarskapet är förknippat med en för individen betydande ekonomisk kostnad. Vad det gäller här relevanta ursprungsländer är att dubbelt medborgarskap i allt högre grad blir tillåtet.

Vi använder även årlig information från *Freedom House Database,* som indikerar ett lands grad av politiska och medborgerliga rättigheter – vilket fortsättningsvis ibland kallas frihet i rapporten. Analysen särskiljer mellan 1) fria, 2) delvis fria, och 3) inte fria länder. Utifrån antagandet att politiska och medborgerliga rättigheter påverkar människors livskvalitet, borde individer från icke fria ursprungsländer visa en förhöjd benägenhet att bli naturaliserade i sitt skandinaviska destinationsland. Enligt Freedom House kännetecknas Skandinavien genomgående av maximal frihet.

Avslutningsvis inkluderar analysen information om ursprungslandets ekonomiska utvecklingsnivå jämfört med destinationslandet. Variabeln mäter övergripande skillnader mellan ursprungs- och destinationslandets grad av ekonomisk utveckling, samt uppskattar den kostnad som ett byte av medborgarskap väntas medföra. Variabeln är baserad på ekonomhistorikern Angus Maddisons tidsserie över inflationsjusterad BNP per capita. Den mäter ursprungslandets BNP per capita jämfört med destinationslandets, uttryckt som ett genomsnitt av de fem föregående åren.

Deskriptiv analys

Denna del syftar till att åskådliggöra övergripande mönster i datamaterialet med hjälp av så kallad bivariat analys. Avsnittet är således enbart deskriptivt och åskådliggjorda samband bör tolkas med viss försiktighet. I samtliga tre destinationsländer framträder ett tydligt mönster: medborgare från gruppen Norden och Västeuropa naturaliseras i lägst utsträckning. I Sverige uppvisar dock individer från dessa ursprungsländer en betydligt högre naturaliseringsgrad än i Danmark och i Norge.

Detta illustreras av *figur 1,* där den vertikala y-axeln visar den ackumulerade sannolikheten att naturaliseras, medan den horisontella x-axeln anger tid spenderad i destinationslandet. Bland migranterna från övriga nordiska länder har 22,8 procent naturaliserats efter tjugo års sammanhängande vistelse i Sverige.

Motsvarande siffror i Danmark och Norge är 5,1 respektive 4,7 procent. En rimlig förklaring till skillnaderna skulle kunna vara Norges och Danmarks (i egenskap av destinationsländer) betydligt mer restriktiva policy gällande dubbelt medborgarskap.

Figur 1. Andelen naturaliserade (%) av respektive födelseregionsgrupp, utifrån destinationsland och tid i landet.

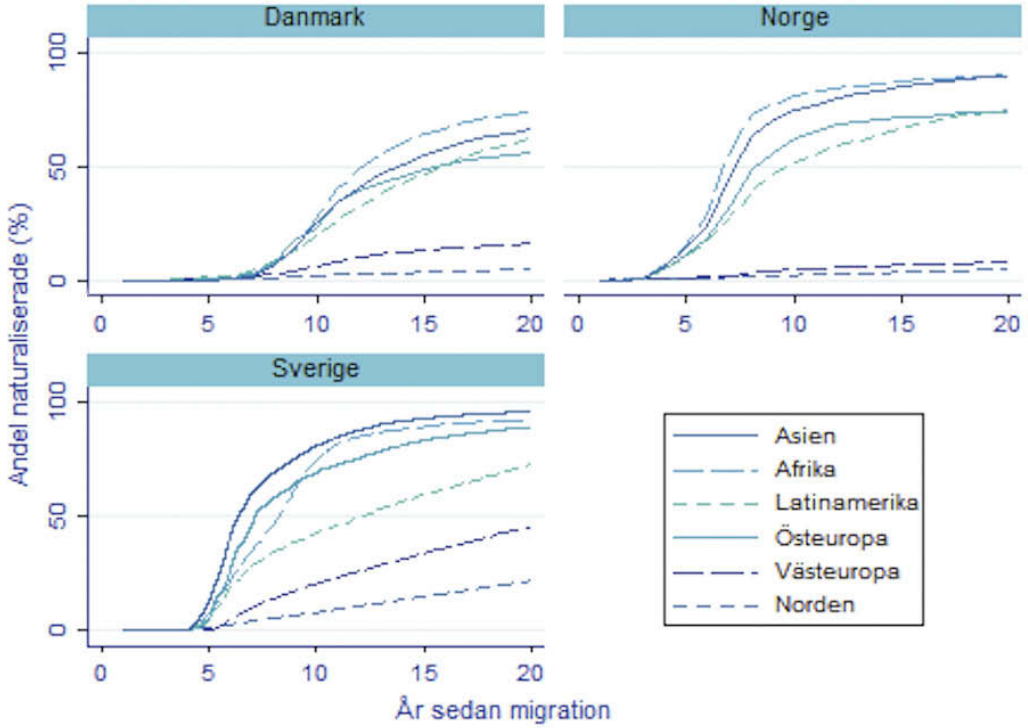

Utrikes födda medborgare från övriga länder har genomgående en betydligt högre tendens att naturaliseras. I såväl Sverige som Norge är det migranter från Asien, Afrika och Östeuropa som har den högsta sannolikheten att bli medborgare i destinationslandet. Efter femton års vistelse i destinationslandet har närmare 100 procent av dem naturaliserats. Här bör påpekas att de senaste årens invandrare från östeuropeiska länder, framförallt de som numera är en del av EU, har en mycket lägre benägenhet att bli naturaliserade i Danmark, Norge och Sverige. Vidare tenderar dessa grupper att söka medborgarskap kort tid efter att ha uppfyllt kraven i respektive destinationsland. I Sverige uppgår den ackumulerade sannolikheten bland invandrare från Asien att naturaliseras inom tio år till 81 procent. Även i Danmark har utlandsfödda från asiatiska och afrikanska länder den högsta naturaliseringsgraden, om än på betydligt lägre nivåer än i Norge och Sverige.

Studien riktar alltså särskild vikt vid kontextuella faktorer som kan påverka sannolikheten att människor väljer att bli naturaliserade. En sådan faktor är skillnader i ekonomisk utvecklingsnivå mellan ursprungslandet och destinationslandet, vilket mäts i termer av relativ BNP per capita. Sambandet illustreras preliminärt i *figur 2a–2c* och baseras på ett tvärsnitt från undersökningspopulationen för 2008 (2007 för Danmark). Figurerna lyfter fram ursprungsländer som finns i datamaterialen för samtliga tre destinationsländer. Dessa ursprungsländer kan identifieras genom att

respektive observation försetts med en explicit landindikator. På y-axeln visas andelen individer från ett givet ursprungsland som naturaliserats vid slutet av 2008/2007. På x-axeln noteras ursprungslandets relativa BNP per capita – siffror under 100 visar att BNP per capita i ursprungsländer för de fem närmast föregående åren var lägre än i destinationslandet. Figurerna visar ett tydligt negativt samband, där en lägre relativ BNP per capita är förknippad med en högre andel individer som naturaliseras. Oavsett destinationsland verkar således den enskilda individen se större fördelar med att bli medborgare i destinationslandet när BNP per capita i ursprungslandet är låg.

Figur 2a. Andelen naturaliserade (%) av respektive födelseregionsgrupp i Danmark, utifrån relativ BNP per capita år 2007.

Figur 2b. Andelen naturaliserade (%) av respektive födelseregionsgrupp i Norge, utifrån relativ BNP per capita år 2008.

Figur 2c. Andelen naturaliserade (%) av respektive födelseregionsgrupp i Sverige, utifrån relativ BNP per capita år 2008.

Även graden av politiska och medborgerliga rättigheter i ursprungslandet tycks ha samband med benägenheten att bli medborgare i destinationslandet. Färre politiska och medborgerliga rättigheter i ursprungslandet tycks mycket riktigt öka människors incitament att bli naturaliserade *(figur 3)*. Dessa fri- och rättigheter uppvisar genomgående mest variation för migranter från Afrika och Asien, varför det endast är dessa grupper som åskådliggörs i figuren.

Återigen syns nivåskillnader i naturaliseringsgrad mellan Sverige och Norge å ena sidan och Danmark å den andra. Som förväntat är det individer från regioner med störst frånvaro av politiska och medborgerliga friheter som naturaliseras mest frekvent. I Norge och Sverige finns även en skillnad mellan individer som kommer från länder betecknade som ”fria” och ”delvis fria”.

Figur 3. Andelen naturaliserade (%) av respektive födelseregionsgrupp, utifrån ursprungslandets grad av politiska och medborgerliga rättigheter. Födda i Afrika och Asien.

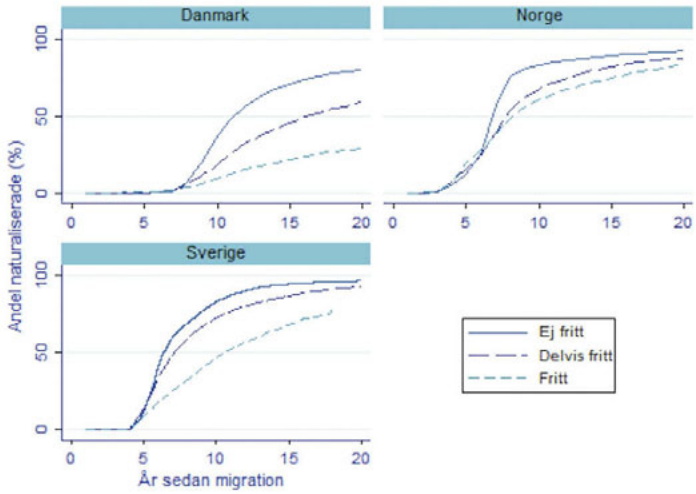

Avslutningsvis undersöks den enskilda människans möjligheter att, utifrån ursprungslandets regelverk, behålla sitt ursprungliga medborgarskap parallellt med det nya, det vill säga uppbära dubbelt medborgarskap. *Figur 4* visar på nytt situationen för ursprungsgrupperna Afrika och Asien. Det tydligaste mönstret märks i Norge, där naturaliseringsgraden är högre när dubbelt medborgarskap tillåts. Att detta är speciellt tydligt för Norge är överraskande, eftersom det norska regelverket endast i undantagsfall tillåter dubbelt medborgarskap. Eventuellt kan detta vara kopplat till att de ursprungsländer som i undersökningspopulationen är dominerande kännetecknas av stora svårigheter vad gäller möjligheten att de facto avsäga sig sitt ursprungliga medborgarskap. För Danmark finns ett motsatt förhållande: här tycks dubbelt medborgarskap vara förknippat med lägre grad av naturalisering. Resultatet från Sverige tyder inte på att lagstiftningen i ursprungslandet har någon inverkan på naturaliseringsgraden. Även detta är överraskande. Hemlandets lagstiftning förväntas ha betydelse i Sverige som har en förhållandevis tillmötesgående syn på dubbelt medborgarskap. Det tycks alltså inte vara fallet.

Figur 4. Andelen naturaliserade (%) av respektive födelseregionsgrupp, utifrån ursprungslandets lagstiftning gällande dubbelt medborgarskap. Födda i Afrika och Asien.

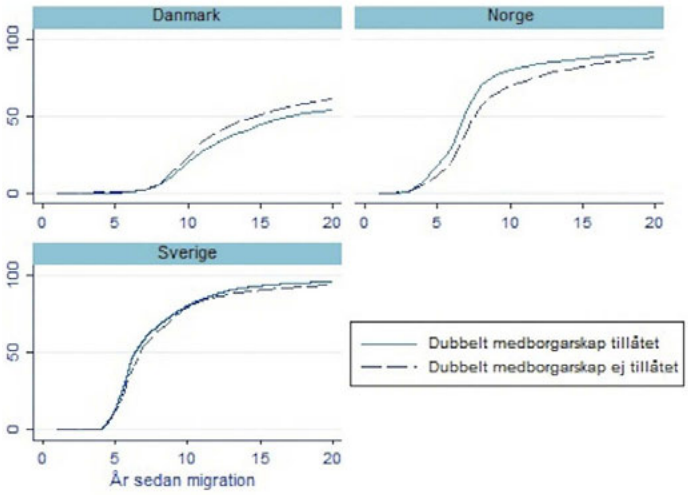

Fördjupad analys

Den inledande deskriptiva analysen åskådliggör övergripande mönster i datamaterialet. En mer ingående presentation av studiepopulationerna finns i *tabell A2a-A2c, appendix*. För att bättre förstå sambandet mellan nyckelvariablerna och utfallsvariabeln är det dock nödvändigt med en multivariat analys. Detta mer sofistikerade redskap tillåter att vi uttalar oss om sambandet mellan två variabler, samtidigt som inflytandet från samtliga övriga potentiellt betydelsefulla variabler hålls konstant. Analysen har utförts separat för Danmark, Norge och Sverige, och resultaten för män och kvinnor presenteras separat. Den multivariata analysen kontrollerar även för flertalet faktorer på individnivå *(tabell A2a-A2c):* utbildning, civilstånd, boenderegion, ålder vid migrationen samt observationsår. För Sverige finns även en variabel som indikerar perioden från och med 2001 när dubbelt medborgarskap formellt blev tillåtet.

Modellerna är estimerade som *Cox Proportional Hazard* med robusta standardfel på individnivå. Metoden är anpassad för så kallad durationsanalys: för att studera tid fram till att en given händelse inträffar (i vårt fall naturalisering). Dock analyseras enbart tiden från och med när en individ blir behörig att ansöka om medborgarskap. Utfallsvariabeln indikerar om individen vid slutet av ett givet kalenderår har blivit medborgare i destinationslandet, något som estimeras som en funktion av ovan angivna variabler.

Resultaten presenteras separat som *hazard ratios (HR),* kvoter som något förenklat visar den procentuella förändring i sannolikheten att naturaliseras som blir resultatet av en enhets förändring i den aktuella kontrollvariabeln. HR-värdet ”ett” tolkas som att variabeln inte utövar någon påverkan alls på utfallet; HR större (mindre) än ”ett” innebär en ökad (minskad) sannolikhet för naturalisering. Tolkningen av en viss parameter skall genomgående göras som inflytandet av aktuell variabel, medan inflytandet från övriga inkluderade variabler hålls oförändrade.

Analysens huvudmål är att, med hänsyn till demografiska och socioekonomiska karaktäristika, utvärdera om kontextuella faktorer är betydelsefulla för att förklara naturalisering i studerade destinationsländer. *Tabell 2a–2c* presenterar modellens skattade koefficienter som *hazard ratios (HR),* där en HR som överstiger (understiger) ett tolkas som att en ökning av variabelns värde är förknippad med ökad (minskad) sannolikhet att bli naturaliserad. Inledningsvis fokuserar vi på övergripande mönster för hela undersökningspopulationen, separerat efter kön, resultat som återfinns i kolumnerna ”Alla”. I fallet med ursprungslandets relativa BNP per capita bekräftar analysen genomgående att sannolikheten att naturaliseras ökar när individen flyttat från ett land med lägre BNP per capita än i destinationslandet.

Tabell 2a. Nyckelresultat, Danmark. Hazard Ratios från Cox Proportional Hazards regression.

DANMARK	Alla*	Norden	Väst-Europa	Öst-Europa	Latin-Amerika	Afrika	Asien
				MÄN			
Dubbelt medborgarskap							
Inte tillåtet i hemlandet	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Tillåtet i hemlandet	0.883***	0.769	0.607***	0.387***	1.385*	1.162***	0.745***
	(0.0154)	(0.498)	(0.0702)	(0.0351)	(0.248)	(0.0546)	(0.0178)
Politisk frihet i hemlandet							
Inte fritt	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Delvis fritt	0.599***			0.781	0.537	0.927*	0.485***
	(0.0116)			(0.183)	(0.234)	(0.0381)	(0.0123)
Fritt	0.509***			0.524***	0.725	0.729***	0.418***
	(0.0200)			(0.126)	(0.320)	(0.0679)	(0.0280)
Hemlandets BNP som andel av mottagarlandets	0.979***	0.989	0.957***	0.952***	0.991	0.998	0.987***
	(0.00116)	(0.0176)	(0.00305)	(0.00698)	(0.00707)	(0.00392)	(0.00143)
Observationer	198,923	19,484	40,915	15,053	2,817	21,069	99,585
				KVINNOR			
Dubbelt medborgarskap							
Inte tillåtet i hemlandet	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Tillåtet i hemlandet	0.673***	0.853	0.572***	0.417***	1.052	1.121**	0.632***
	(0.0113)	(0.372)	(0.0759)	(0.0258)	(0.185)	(0.0595)	(0.0149)
Politisk frihet i hemlandet							
Inte fritt	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Delvis fritt	0.622***			0.680***	0.782	0.727***	0.505***
	(0.0124)			(0.0761)	(0.260)	(0.0336)	(0.0134)
Fritt	0.473***			0.372***	0.953	0.840*	0.440***
	(0.0142)			(0.0414)	(0.314)	(0.0849)	(0.0177)
Hemlandets BNP som andel av mottagarlandets	0.967***	1.001	0.954***	0.951***	0.979***	0.976***	0.974***
	(0.000965)	(0.0148)	(0.00243)	(0.00509)	(0.00598)	(0.00540)	(0.00128)
Observationer	214,502	31,726	24,326	30,050	4,748	17,626	106,026

Not: Hazard ratios från Cox Proportional Hazards regressionsmodeller. Standardfel inom parentes.

Tabell 2b. Nyckelresultat, Norge. Hazard Ratios från Cox Proportional Hazards regression.

NORGE	Alla*	Norden	Väst-Europa	Öst-Europa	Latin-Amerika	Afrika	Asien
				MÄN			
Dubbelt medborgarskap							
Inte tillåtet i hemlandet	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Tillåtet i hemlandet	1.034***	0.959	0.923	0.926***	0.894	1.003	0.979
	(0.0110)	(0.185)	(0.107)	(0.0270)	(0.0806)	(0.0287)	(0.0147)
Politisk frihet i hemlandet							
Inte fritt	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Delvis fritt	0.734***			0.972	0.570***	0.839***	0.706***
	(0.00882)			(0.0439)	(0.0973)	(0.0221)	(0.0116)
Fritt	0.699***			1.142***	0.490***	0.386***	0.471***
	(0.0139)			(0.0486)	(0.0829)	(0.0257)	(0.0184)
Hemlandets BNP som andel av mottagarlandets	0.991***	0.994	0.961***	0.958***	0.993*	0.977***	0.999
	(0.000657)	(0.0134)	(0.00443)	(0.00198)	(0.00375)	(0.00283)	(0.000849)
Observationer	271,107	83,581	53,677	25,823	15,348	24,685	67,993
				KVINNOR			
Dubbelt medborgarskap							
Inte tillåtet i hemlandet	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Tillåtet i hemlandet	1.126***	0.898	0.725**	0.938***	0.721***	1.176***	1.255***
	(0.0116)	(0.181)	(0.104)	(0.0228)	(0.0546)	(0.0343)	(0.0189)
Politisk frihet i hemlandet							
Inte fritt	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Delvis fritt	0.684***			0.777***	1.138	0.755***	0.645***
	(0.00773)			(0.0271)	(0.158)	(0.0222)	(0.00978)
Fritt	0.672***			0.819***	1.150	0.468***	0.612***
	(0.00970)			(0.0239)	(0.150)	(0.0266)	(0.0139)
Hemlandets BNP som andel av mottagarlandets	0.976***	0.950***	0.965***	0.947***	0.981***	0.983***	0.981***
	(0.000585)	(0.0120)	(0.00575)	(0.00148)	(0.00294)	(0.00355)	(0.000687)
Observationer	309,864	86,983	41,146	45,146	17,372	16,96	102,257

Not: Hazard ratios från Cox Proportional Hazards regressionsmodeller. Standardfel inom parentes.

Tabell 2c: Nyckelresultat, Sverige. Hazard Ratios från Cox Proportional Hazards regression.

SVERIGE	Alla*	Norden	Väst-Europa	Öst-Europa	Latin-Amerika	Afrika	Asien
				MÄN			
Dubbelt medborgarskap							
Inte tillåtet i hemlandet	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Tillåtet i hemlandet	1.249***	2.493***	2.536***	1.667***	1.860***	0.893**	1.230***
	(0.0129)	(0.298)	(0.212)	(0.0558)	(0.259)	(0.0488)	(0.0214)
Politisk frihet i hemlandet							
Inte fritt	ref.	ref.	ref.	0.058***	ref.	ref.	ref.
				(0.042)			
Delvis fritt	1.482***			ref		0.807***	1.444***
	(0.0248)					(0.0312)	(0.0307)
Fritt	0.572***			0.207***			0.918
	(0.0194)			(0.016)			(0.109)
Hemlandets BNP som andel av mottagarlandets	0.963***	0.972***	0.990***	0.974***	0.791***	0.602***	0.964***
	(0.000714)	(0.00421)	(0.00142)	(0.00519)	(0.0193)	(0.0198)	(0.00101)
Dubbelt medborgarskap i Sverige							
Tillåtet	1.194***	2.060***	7.231***	0.843***	0.679**	1.416***	1.238***
	(0.0183)	(0.420)	(1.507)	(0.0293)	(0.116)	(0.0900)	(0.0252)
Observationer	406 242	78 460	31 483	69 331	36 961	27 864	162 143
				KVINNOR			
Dubbelt medborgarskap							
Inte tillåtet i hemlandet	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Tillåtet i hemlandet	1.292***	2.257***	2.574***	1.833***	2.032***	1.178***	1.303***
	(0.0116)	(0.201)	(0.198)	(0.0469)	(0.242)	(0.0566)	(0.0169)
Politisk frihet i hemlandet							
Inte fritt	ref.	ref.	ref.			ref.	ref.
Delvis fritt	1.406***			ref		0.912**	1.138***
	(0.0220)					(0.0389)	(0.0231)
Fritt	0.545***			0.0182***			0.879***
	(0.0133)			(0.010)			(0.0302)
Hemlandets BNP som andel av mottagarlandets	0.958***	0.964***	0.992***	0.979***	0.842***	0.535***	0.962***
	(0.000666)	(0.00362)	(0.00149)	(0.00415)	(0.0176)	(0.0195)	(0.000826)
Dubbelt medborgarskap i Sverige							
Tillåtet	1.184***	2.308***	9.122***	1.461***	0.914	1.161***	1.066***
	(0.0164)	(0.370)	(1.887)	(0.0387)	(0.126)	(0.0644)	(0.0205)
Observationer	454 138	89 650	26 400	106 225	34 242	25 003	172 618

Not: Hazard ratios från Cox Proportional Hazards regressionsmodeller. Standardfel inom parentes.

Analysen visar vidare att det finns ett förväntat samband mellan ursprungslandets grad av politiska och medborgerliga rättigheter och sannolikheten att naturaliseras i Norge och Danmark. Att komma från ett land med få rättigheter, ökar sannolikheten för att bli medborgare i Norge med cirka 18 procent för kvinnor och 30 för män jämfört med om ursprungslandet kategoriseras som ”fritt”.

I Danmark är sambandets magnitud ytterligare accentuerad. För Sverige visar resultaten att både män och kvinnor från ”fria” ursprungsländer har signifikant lägre sannolikhet att bli naturaliserade jämfört med personer från ”delvis fria” och ”inte fria” länder, något som är i linje med förväntningarna. Det som istället framstår som ett oväntat resultat är att individer från ”delvis fria” ursprungsländer naturaliserar i större utsträckning än personer från en kontext som kännetecknas som ”inte fri”.

Tidigare forskning har visat att lagstiftningen om dubbelt medborgarskap i ursprungs- och destinationslandet kan påverka individens benägenhet att ansöka om naturalisering. Vad denna studie beträffar är det viktigt att ha i åtanke de distinkta skillnaderna i lagstiftning om dubbelt medborgarskap i Danmark, Norge och Sverige (se även Spång 2015). Trots att det tidigare förbudet i Sverige mot dubbelt medborgarskap sällan efterlevdes, visar analysen att det från 2001 och framåt (när det blir tillåtet) är förknippat med förhöjd sannolikhet, för både män och kvinnor, att bli naturaliserade. Naturaliseringsgraden ökade med cirka 20 procent.

I Sverige finns också ett tydligt samband mellan lagstiftning i ursprungsländer som tillåter dubbelt medborgarskap och sannolikheten att naturaliseras. Jämfört med icke-tillåtande ursprungsländer uppvisar män och kvinnor i Sverige 25–29 procent högre sannolikhet att naturaliseras när deras ursprungsland tillåter dubbelt medborgarskap. I Norge visar effekten av denna variabel endast 3 procent ökning för män och 13 procent för kvinnor; det är förväntat utifrån de svagare incitament som norsk lagstiftning ger. Resultaten för Danmark indikerar istället en något minskad sannolikhet att bli naturaliserad om det forna ursprungslandet tillåter dubbelt medborgarskap.

Resultaten hittills erbjuder intressanta rön om likheter och skillnader mellan de skandinaviska länderna när det gäller övergripande naturaliseringsmönster bland utländska medborgare. Möjligheten är dock stor att betydande skillnader mellan olika ursprungsgrupper existerar. Därför fokuserar den fortsatta analysen på mönster inom respektive ursprungsgrupp och respektive destinationsland, med nyckelresultaten återigen presenterade i tabeller 2a-2c.

Vi börjar med effekten av den nya lagstiftningen i Sverige som trädde i kraft under 2001 som formellt öppnade dörren till dubbelt medborgarskap. Resultaten visar en generell ökning av sannolikheten att naturaliseras under perioden efter lagförändringen. I relativa termer är effekten störst bland utlandsfödda från Norden och Västeuropa, med förhållandevis dramatiska ökningar i naturaliseringsgrad. För Afrika och Asien ökar sannolikheten för naturalisering med mellan 7–24 procent.

Dessa betydligt mer beskedliga siffror bör dock tolkas med utgångspunkt från dessa gruppers betydligt högre ursprungliga sannolikhet att naturaliseras. En något lägre naturaliseringsgrad som följd av den nya lagstiftningen märks bland utlandsfödda från Latinamerika och män från Östeuropa. För Östeuropas del kan det ha samband med att flera av länderna vid denna tidpunkt hunnit ganska långt i sina förhandlingar om EU-medlemskap. Detta minskar den eventuella fördelen med svenskt medborgarskap.

Norge och Danmark har som sagt en mindre tillåtande syn på dubbelt medborgarskap. Det borde betyda att ursprungslandets lagstiftning har mindre betydelse för sannolikheten att naturaliseras. Det visar sig också genomgående att det bara är i Sverige som naturaliseringsgraden konsekvent ökar när individens ursprungsland tillåter dubbelt medborgarskap. Bland utlandsfödda män från Afrika minskar emellertid denna sannolikhet när lagstiftningen i ursprungslandet är tillåtande. Någon tydlig förklaring till detta finns inte, så på den punkten behövs mer forskning.

Vad gäller politiska och medborgerliga rättigheter i ursprungslandet och sannolikheten att naturaliseras, visar resultaten för Danmark att individer från länder som saknar politiska och medborgerliga rättigheter har högre sannolikhet att naturaliseras. Ett snarlikt mönster finns i Norge – individer vars forna hemland kategoriseras som ”inte fritt” har en signifikant högre benägenhet att naturaliseras jämfört med övriga grupper. För Sveriges del är det för flera grupper inte meningsfullt att tolka resultaten på grund av bristen på nödvändig variation i variabeln. Undantagen är Afrika, Asien och Östeuropa. Skattningen för Afrika indikerar en förhållandevis modest minskning i sannolikheten att naturaliseras hos individer från delvis fria forna hemländer, jämfört med ”inte fria” hemländer.

Gruppen från Asien indikerar att individer från ”fria” hemländer är mindre benägna att naturaliseras än såväl personer från ”delvis fria” och ”inte fria” hemländer. Observationen att individer från ”delvis fria” hemländer upplever en *högre* sannolikhet att naturaliseras än de från ”inte fria” hemländer är dock inte i linje med förväntningarna inom gruppen.

Östeuropa kännetecknas enbart en mycket liten andel observationer av ”inte fria” hemländer, varför skattningen för denna grupp bör tolkas med mycket stor försiktighet. Således används även en annan jämförelsekategori, ”delvis fritt”. Resultaten för såväl män som kvinnor indikerar att individer vars hemländer är ”fria” kännetecknas av en signifikant lägre benägenhet att naturaliseras.

Slutligen märks ett konsekvent mönster när vi analyserar ursprungslandets grad av ekonomisk utveckling och jämför med densamma i destinationslandet. Med mycket få undantag är det, inom varje given ursprungsregion, individer från ekonomiskt svagare länder som visar högre sannolikhet för naturalisering. Utlandsfödda från länder som, något förenklat, är fattigare än det nya landet tenderar att i större utsträckning bli naturaliserade – detta jämfört med individer från förhållandevis rika ursprungsländer.

Del 2: Naturaliseringspremie på arbetsmarknaden

Både i Sverige och i andra länder som upplevt betydande immigration under efterkrigstiden är det välbelagt att flera grupper utrikes födda har betydligt större svårigheter att uppnå ett utfall på arbetsmarknaden som är jämförbart med inföddas. Flera studier har försökt förklara gapet i sysselsättning och inkomster mellan inrikes och utrikes födda personer. Bland annat Rooth (1999) som studerar flyktingars utbildning och arbetsmarknadsintegration, Scott (1999) och Bevelander (2000) som analyserar inkomstassimilering och sysselsättningsintegration av flera grupper utrikes födda över tid, samt Helgertz (2010) som studerar invandrares yrkesrörlighet, visar på en betydande klyfta mellan inrikes födda och utrikes födda sedan mitten av 1970-talet. Bevelander (2000) visar dessutom att utrikes födda som har naturaliserat har bättre utfall på arbetsmarknaden än de som inte har naturaliserat sig. För att bättre förstå naturaliseringens roll i integrationsprocessen, har en växande litteratur analyserat konsekvenserna av naturalisering för människors situation på arbetsmarknaden.

Sammanfattningsvis kan konstateras att existerande studier präglas av stor variation. Forskning gällande USA och Kanada har mer genomgående lyckats påvisa en *naturaliseringspremie,* medan studier för en rad europeiska länder ger en mer blandad bild. Med en naturaliseringspremie åsyftas att destinationslandets medborgarskap kan sammankopplas med ett bättre arbetsmarknadsutfall. Det bör understrykas att naturaliseringspremien per definition betyder att den förbättrade integrationen är en direkt konsekvens av naturaliseringsbeslutet och att den därför kan tolkas i kausala termer.

Ett flertal förklaringar har nämnts till förekomsten av en naturaliseringspremie, att utrikesfödda som blivit medborgare i destinationslandet har en bättre situation på arbetsmarknaden än andra som inte naturaliserats. En del studier menar att premien är kopplad till arbetsgivarnas beteende och attityder. Arbetsgivare är mer benägna att rekrytera naturaliserade individer, eftersom det upplevs som mindre osäkert om man råkar felrekrytera naturaliserad arbetskraft än om man gör samma misstag med personer med temporära arbets- och uppehållstillstånd. Medborgarskap i destinationslandet kan vidare ses som en signal till arbetsgivaren att den sökande tänker stanna permanent och är beredd att investera (eller redan har investerat) i både sitt humankapital och sitt sociala kapital. Att anställa en redan naturaliserad person kan alltså uppfattas som mindre riskfyllt (Mazzolari 2009).

En annan mekanism som innebär att naturalisering kan påverka individens situation på arbetsmarknaden positivt är kopplad till utbudet av lediga jobb. Generellt är arbeten och tjänster som

har med nationell säkerhet att göra reserverade för medborgare i det egna landet. Så är även fallet i Sverige, där tjänster inom polisen, rättsväsendet och militären enbart kan innehas av svenska medborgare. Naturalisering ökar således urvalet av sökbara arbeten för individen (Bratsberg, et al. 2002; Yang 1994). Ökade jobbchanser till fler yrken och sektorer kan dessutom leda till större yrkesmobilitet och högre inkomster (DeVoretz & Pivnenko 2006).

Tidigare forskning har också levererat argument för att naturalisering kan vara förknippad med *försämrad* integration på arbetsmarknaden. Euwals et al. (2010) studerar Nederländerna och Tyskland och visar att naturalisering även kan ha negativ effekt på individens inkomst. Förklaringen är att en större andel utlandsfödda som ansöker om medborgarskap har svagare socioekonomisk profil. Naturalisering ger tillgång till rättigheter som arbetslöshetsersättning och socialbidrag. Utifrån detta resonemang kan utlandsfödda med svagast arbetsmarknadsanknytning därmed ha störst incitament att ansöka om naturalisering och därmed få tillgång till välfärdstjänster. Borjas (2002) fann till exempel att utrikesfödda i USA sökte medborgarskap för att kvalificera sig för olika välfärdstjänster.

I vilken mån detta gäller även i Danmark, Norge och Sverige kan ifrågasättas. Utrikesfödda med permanent uppehållstillstånd är här lika berättigade till det sociala välfärdssystemet som personer med medborgarskap. Det finns således ingen skillnad mellan medborgare och icke-medborgare på den punkten. Naturligtvis kan det finnas olika drivkrafter att ansöka om naturalisering för utrikesfödda från olika länder eller med skiftande bakgrund. Naturalisering kan också skapa större möjligheter till internationell rörlighet som kan påverka sysselsättning och arbetsinkomster negativt (Bratsberg &Raaum 2011).

I *tabell 3* presenteras en översikt av kvantitativa studier som analyserat effekten av medborgarskap på ekonomisk integration av utrikesfödda. Studierna i tabellen har uppdelats efter tvärsnittsdata eller longitudinella data, det vill säga beroende på om de undersökta individerna observeras vid en enda tidpunkt (tvärsnitt) eller vid upprepade tillfällen (longitudinellt). Relationen mellan naturalisering och utlandsföddas situation på arbetsmarknaden är komplex och svåranalyserad. Förväntningen är att effekten – om den existerar – ska vara positiv, men det är komplicerat att fullt ut ta hänsyn till att de blivande medborgarna utgör en selekterad grupp.

Denna selektionsmekanism beskrivs närmare i metodavsnittet (med början på nästa sida). Den anger att individer som blir medborgare i det nya landet är bättre positionerade på arbetsmarknaden såväl före som efter naturaliseringstillfället. I tabellen nedan har hänsyn tagits till denna så kallade selektion i vissa studier, något som är lättast i longitudinella studier.

Tabell 3. Översikt av studier om effekter av naturalisering på arbetsmarknadsintegration.

DATATYP	Studie	Sysselsättning	Arbetsinkomst
	Utan kontroll för selektion		
Tvärsnitt	Chiswick (1978): USA		0
	Bevelander (2000): Sverige	0	
	Bratsberg et al. (2002): USA		+
	Kogan (2003): Österrike och Sverige	+ & 0	
	Bevelander & Veenman (2006 och 2008): Nederländerna	0 & +	+
	DeVoretz & Pivnenko (2006 och 2008): Kanada		+
	Akbari (2008): USA		+
	Euwals et al. (2010): Nederländerna och Tyskland	0 & +	
	Corluy et al. (2011): Belgien	+	
	Steinhardt & Wedemeier (2011): Schweiz	+	
	Med kontroll för selektion		
Tvärsnitt	Bevelander & Pendakur (2012): Sverige	+	
	Bevelander & Pendakur (2014): Kanada och Sverige	+ & +	
	Rallu (2011): Frankrike och USA	+ & +	
	Kayaoglu & Kaya (2011): Tyskland och Frankrike	+ & +	
Longitudinell	Bratsberg et al. (2002): USA		+
	Scott (2008): Sverige		0
	Fougère & Safi (2009): Frankrike	+	
	Hayfron (2008): Norge	+	
	Steinhardt (2008): Tyskland	+	
	Engdahl (2014): Sverige		0
	Bratsberg & Raaum (2011): Norge		0
	Helgertz, Bevelander & Tegunimataka (2014): Danmark & Sverige		+ & +

Not: + = positivt samband mellan naturalisering och utfall (dock ej nödvändigtvis för alla grupper som inkluderas i den aktuella studien), 0 = inget samband mellan naturalisering och utfall.

Ett flertal skandinaviska studier har analyserat naturalisering och arbetsmarknadsintegration genom att använda sig av longitudinella data. Den första studien som utfördes med denna typ data (Scott 2008), visar ingen positiv effekt av naturalisering på sysselsättning och endast en mindre positiv effekt på inkomster för män i Sverige. Engdahl (2011) och (2014), även för Sverige, finner att sannolikheten att vara sysselsatt och årsinkomsten stiger i samband med medborgarskapsbyten. Detta sker dock redan åren före naturaliseringstillfället. Både Engdahl och Scott kommer fram till att det sker en viss selektering till medborgarskap och att det inte är själva medborgarskapet som leder till bättre arbetsmarknadsutfall. För Norge visar Bratsberg och Raaum (2011) att naturaliserade utrikes födda har en bättre arbetsmarknadsutveckling än de som inte naturaliserar

men också att nyblivna medborgare spenderar mer tid utomlands efter naturalisering vilket är en möjlig förklaring till varför deras ställning på arbetsmarknaden inte stärks efter naturaliseringen. Slutligen, Helgertz m fl. (2014), jämför Danmark och Sverige, och trots tydliga skillnader i naturaliseringsregler mellan länderna, finner de en naturaliseringseffekt för utrikes födda från Afrika och Asien i bägge länderna.

I linje med tidigare longitudinella studier är syftet i denna del av vår rapport att beskriva och analysera effekten av medborgarskap på utrikesföddas inkomster. Den innehåller följande huvudfrågor:

1. Har naturalisering ett positivt samband med utrikesföddas sysselsättning och arbetsinkomst?

2. Om svaret ovan är ja, i så fall för vilka grupper utrikesfödda?

3. Finns det skillnader i utfall mellan Danmark, Norge och Sverige?

Metod

Som framgår av det föregående finns flera anledningar till varför ett medborgarskapsbyte kan ha positiva konsekvenser för utrikesföddas utfall på arbetsmarknaden. Att bli medborgare i destinationslandet kan innebära en värdefull signalmekanism till potentiella arbetsgivare, och även skapa ett större urval av sökbara arbeten. Vidare kan medborgarskapet indirekt influera individens position på arbetsmarknaden, då naturaliseringsprocessen kännetecknas av en parallell sociokulturell integration. Mer konkret är naturalisering i flera länder direkt sammanlänkad med språkkunskaper och andra värdefulla kunskaper på arbetsmarknaden.

Ett antal empiriska studier har konstaterat att naturaliserade utrikes födda upplever bättre utfall på arbetsmarknaden än andra som behållit sitt ursprungliga medborgarskap. I kombination med förväntningar om att naturalisering kan ha positiva konsekvenser för individens arbetsmarknadsutfall, kan detta leda till slutsatsen att det förbättrade utfallet är synonymt med en medborgarskapseffekt. Trots förväntningar att medborgarskap i destinationslandet kan ha samband med en *kausal* positiv effekt på individens arbetsmarknadsutfall, finns dock skäl att vara försiktig med en sådan tolkning.

Konsekvenser som är en *direkt följd* av det nya medborgarskapet – exempelvis genom att detta agerar som en ren signalmekanism - innebär per definition att effekten omöjligen kan observeras före naturaliseringstillfället. Om naturalisering verkligen leder till stärkt integration på arbetsmarknaden, bör således en betydande och bestående förbättring kunna isoleras till den närmaste tiden efter naturaliseringen. Tidigare forskning tyder emellertid på att naturaliserade individer inte

sällan har en starkare position på arbetsmarknaden både före och efter naturaliseringen. Även om detta i sig inte utesluter att naturalisering verkligen ger en medborgarskapspremie, understryker den hur viktigt det är att inte basera slutsatser angående en medborgarskapseffekt på data som bara gäller perioden efter naturaliseringstillfället.

En ytterligare komplikation är att (indirekta) naturaliseringspremier i vissa fall kan inträffa redan före förvärvat medborgarskap. Detta gäller i synnerhet när processen fram till medborgarskap innebär att en person skaffar sig destinationslandsspecifik kunskap som även har betydelse på arbetsmarknaden. I ett sådant fall kan effekten mycket väl vara sammanlänkad med naturaliseringsprocessen, men inte nödvändigtvis med konsekvenser som är begränsade till perioden efter slutförd naturalisering.

Att särskilja denna mångfald av processer är en betydande empirisk utmaning. En fungerande vetenskaplig metod bör ta hänsyn till eventualiteten att det är individens framgångar på arbetsmarknaden som driver henne eller honom att skaffa sig danskt, norskt eller svenskt medborgarskap snarare än att det är införskaffandet av medborgarskapet som leder till större framgångar på arbetsmarknaden. Medan det sistnämnda kan vara konsistent med en medborgarskapseffekt, bör så inte vara fallet med det förstnämnda.

De empiriska problemen med att identifiera en arbetsmarknadseffekt av naturalisering har samband med risken att människor som väljer att bli medborgare i destinationslandet äger särskilda egenskaper redan tidigare. Mer specifikt är det tänkbart att egenskaper som ökar benägenheten att naturaliseras – till exempel en långt gången social integration – samtidigt påverkar individens integration på arbetsmarknaden. Om så är fallet är det också sannolikt att individer som i framtiden väljer att bli svenska medborgare har en bättre genomsnittlig situation på arbetsmarknaden än andra som väljer att inte naturaliseras, inte bara efter det nya medborgarskapet utan även före. Av denna anledning lägger analysen stor vikt vid tiden närmast före och efter naturaliseringen. Syftet är att identifiera och kvantifiera den potentiella existensen av en reell medborgarskapseffekt.

I resultatdelen redovisas analysen, där modellerna är skattade med hjälp av OLS-regression, såväl med som utan individspecifika fixa effekter.Modellerna är skattade separat för respektive destinationsland och följer i stort Bratsberg och Raum (2011), Helgertz och Bevelander (2012) och Engdahl (2014).

Fokus kommer att ligga på koefficienterna som skattar 1) sannolikheten att vara sysselsatt, samt 2) intjänad arbetsinkomst åren närmast före och efter naturaliseringstillfället. En medborgarskapspremie syns när tillväxten i det studerade utfallet accelererar runt naturaliseringstillfället och framöver. Alla regressioner tar hänsyn till relevanta individuella sociodemografiska och kontextuella bakgrundsfaktorer.

Data

Resultaten baseras på samma datamaterial som i del 1 av rapporten. Studiepopulationen består av utrikes födda individer som förblir i destinationslandet tillräckligt länge för att bli behöriga att ansöka om naturalisering. Denna avgränsning syftar till att minimera att populationen blir starkt selekterad, då individer som stannar i destinationslandet en längre tid (oavsett om de väljer att naturaliseras) kan förväntas vara systematiskt annorlunda jämfört med dem som återvänder till hemlandet innan de uppfyllt residenskraven för naturalisering.

Den undersökta populationen består av utrikes födda personer som blir behöriga att ansöka om naturalisering från och med 1990. Definitionen av när individen bedöms ha uppfyllt kriterierna för naturalisering följer den strategi som presenterades i föregående kapitel. De första invandrarkohorterna som analyseras skiljer sig åt mellan Danmark, Norge och Sverige på grund av ländernas skiftande lagstiftning om naturaliseringskrav. Mellan 1990 och 2001 är residenskriteriet i Danmark sju år för icke-nordiska medborgare, vilket innebär att den tidigaste undersökta invandrarkohorten anlände 1983. För Sveriges del är det tidigaste immigrationsåret 1985 och för Norge 1983.

De enskilda individerna följs under hela tiden i destinationslandet, såväl före som efter den eventuella naturaliseringen, och i åldersintervallet 25-60 år. Individer följs fram till vad som sker först av emigration, dödsfall, eller fyllda 60 år. I analysen används samma landindelning som i föregående del om naturalisering. En skillnad jämfört med det föregående är att analysen inte använder kontextuell information om människors hemland.

Det räcker här att kunna identifiera individens ursprungsregion, vilket *de facto* innebär ett betydligt större urval av ursprungsländer för Sverige. Studiepopulationen innehåller även ett slumpmässigt 5-procentigt urval av infödda (med infödda föräldrar), för att kontrollera för konjunktureffekter. Detta innebär att studien kontrollerar för att konjunkturvariationer snarare än födelseland och naturaliseringsbeslut förklarar skillnader i arbetsmarknadsutfall.

Denna del av rapporten fokuserar på två skilda men relaterade utfall; sysselsättning och arbetsinkomst. Sysselsättningen är inte direkt observerbar i datamaterialet, utan uppskattas utifrån individens inkomst. Definitionerna för Norge och Danmark är anpassade så att de liknar definitionen som använts för Sverige, där individer med inkomster som överstiger två prisbasbelopp betraktas som sysselsatta.

Den inledande analysen fokuserar på i vilken utsträckning individens naturalisering påverkar sannolikheten att vara sysselsatt (utifrån nämnd definition). Den avslutande analysen begränsas till dem som har sysselsättning, där sambandet mellan naturalisering och arbetsinkomst skattas. Analysen erbjuder därmed en tvådimensionell bild av i hur hög grad naturalisering påverkar dels processen som ger individen fotfäste på arbetsmarknaden, dels resultatet för dem som uppnått en viss etableringsgrad. Genomsnittsvärden för de inkluderade variablerna presenteras i tabell A3a-A3c, appendix.

Deskriptiva resultat

Analysen börjar med att illustrera övergripande mönster i datamaterialet. Resultat för samtliga tre länder diskuteras genomgående, men illustrationer presenteras enbart för Sverige. Motsvarande figurer för Danmark och Norge finns i appendixet. *Figur 5a-5b* visar den skattade sysselsättningsgraden för män och kvinnor i Sverige.[2] Figurerna illustrerar prediktioner erhållna genom att estimera sannolikheten att vara sysselsatt med antal år sedan migration[3] som enda förklarande variabel. Prediktionerna är erhållna separat utifrån om individer under sin vistelsetid i destinationslandet blir naturaliserade. För att få en bättre uppfattning om i vilken utsträckning de predikterade kurvorna är signifikant annorlunda jämfört med varandra visas även konfidensintervall. Avslutningsvis anger den vertikala turkosa linjen den genomsnittliga tidpunkten när gruppen som naturaliseras avslutar denna process.

Figur 5a. Sannolikheten att vara sysselsatt (%) beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Sverige, män.

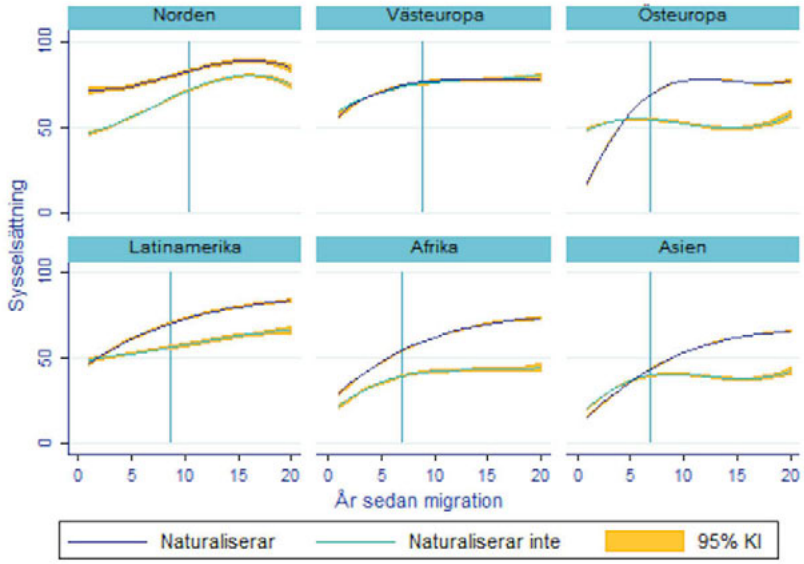

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur 5b. Sannolikheten att vara sysselsatt (%) beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Sverige, kvinnor.

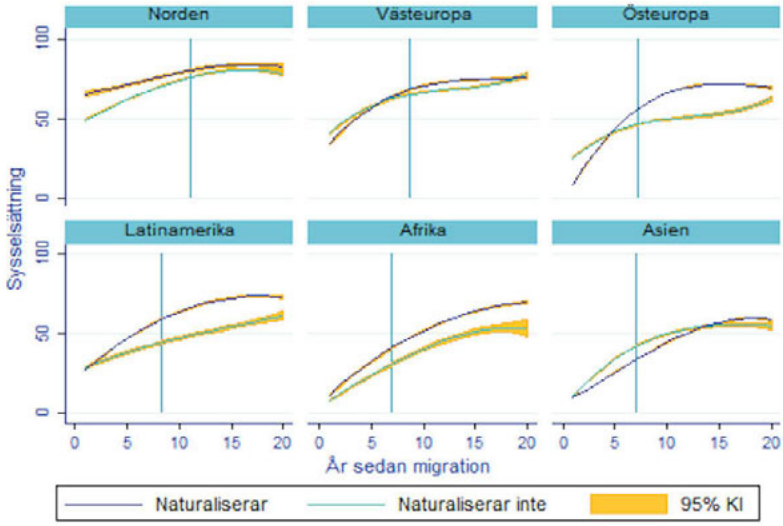

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figurerna som visar sambandet mellan naturalisering och sannolikheten att vara sysselsatt indikerar inom ursprungsgruppen Västeuropa, och i samtliga tre destinationsländer, ett scenario som inte kan anses konsistent med en naturaliseringspremie. Mer specifikt överlappar kurvorna varandra i stort. Inte i något fall inträffar en ökning – gällande kurvans lutning eller nivå – runt tidpunkten när den genomsnittliga individen i gruppen blir medborgare i destinationslandet.

En liknande slutsats kan dras för utrikesfödda från andra nordiska länder, även om situationen i Sverige indikerar att de som blir svenska medborgare har en högre sysselsättningsgrad både före och efter naturaliseringstillfället. För utrikes födda från andra delar av världen framträder inget entydigt mönster i de tre destinationsländerna. För gruppen Östeuropa märks inte någon skillnad utifrån huruvida individen naturaliserar i Danmark och Norge. I Sverige har blivande medborgare ett bättre utfall redan före det genomsnittliga naturaliseringstillfället, och ingen ytterligare fördel efteråt. För män från Latinamerika, Afrika och Asien, och bosatta i Sverige, finns tydliga indikationer på att naturalisering har ett samband med ökad sannolikhet för sysselsättning.

Detta är särskilt tydligt för män från Asien. För kvinnor finns samma indikation – om än inte med samma tydlighet – för individer med Afrika eller Latinamerika som ursprungsregion. Ingen av dessa grupper: oavsett kön – bosatta i Norge visar signaler som tyder på en naturaliseringspremie, medan migranter från asiatiska länder som bosatt sig i Danmark har en ökad sannolikhet att vara sysselsatta som kan sättas i samband med naturaliseringstillfället. Signalerna tyder på att det – i vissa fall – finns ett samband mellan naturalisering och förbättrad integration på arbetsmarknaden, mätt som sysselsättning.

Sambandet tycks vara mest frekvent i Sverige och för män i Danmark, samt för de mest marginaliserade grupperna på arbetsmarknaden, det vill säga utrikesfödda från Asien, Afrika och Latinamerika. *Figur* 6a–6b illustrerar motsvarande scenario för arbetsinkomst bland utrikes födda i Sverige, men begränsat till den population som har sysselsättning. [4] På y-axeln visas således genomsnittet av den naturliga logaritmen av individens observerade arbetsinkomst.

Figur 6a. Förväntad arbetsinkomst (naturlig logaritm) per år för den sysselsatta delen av befolkningen beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Sverige, män.

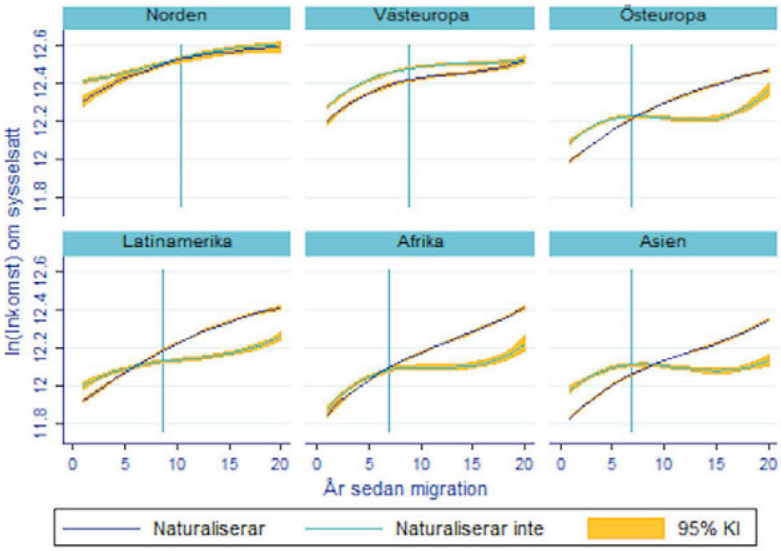

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figurerna visar tydligt att valet av utfallsvariabel har en betydande inverkan på vilka indikationer som erhålls. Det finns vissa indikationer på att sysselsättningen kan påverkas positivt av att bli medborgare, men desto färre indikationer när det gäller arbetsinkomst, givet sysselsättning. Dessutom tycks dessa – där de alls finns – i stor utsträckning vara könsspecifika. Med undantaget kvinnor från Asien och bosatta i Danmark, eller kvinnor från Latinamerika och bosatta i Sverige, finns i samtliga tre destinationsländer inga indikationer på att kvinnor får en varaktig inkomstökning i samband med det nya medborgarskapet.

Figur 6b. Förväntad arbetsinkomst (naturlig logaritm) per år för den sysselsatta delen av befolkningen beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Sverige, kvinnor.

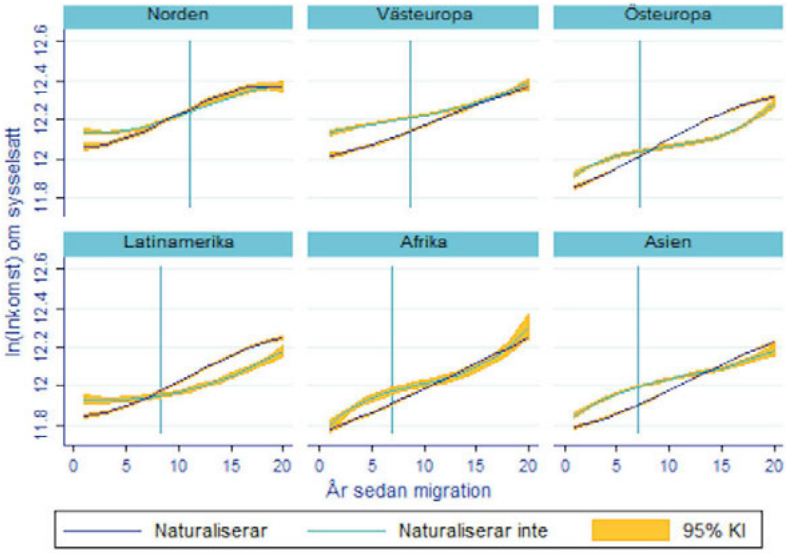

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

I såväl Danmark som Sverige återfinns bland män ett liknande mönster som återfanns gällande sysselsättningsgrad. I fallet Sverige innebär detta således en betydligt starkare inkomsttillväxt bland män från Latinamerika, Afrika och Asien, kopplat till den genomsnittliga naturaliseringstidpunkten. I Norge framträder ett mönster som såväl avviker från det som observerats i Danmark och Sverige samt från vad vi såg i Norge om sambandet mellan naturalisering och sysselsättning. Vad gäller individers inkomstutveckling tycks denna mer eller mindre genomgående vara starkare bland de som inte naturaliseras under sin tid i Norge, något som gäller både män och kvinnor.

Fördjupad analys

I detta avsnitt presenteras resultat från den multivariata analysen. Analysmetoden möjliggör tolkningar av observerade samband som i betydligt större utsträckning kan tolkas som orsakssamband. Även här visar vi enbart illustrationer för Sverige, med motsvarande figurer för Danmark och Norge placerade i appendix. *Figur 7a–7b* har sysselsättning som utfallsvariabel.[5] Den visar hur sannolikheten att ha sysselsättning för åren runt naturaliseringstillfället förändras, med fyra år eller mer före naturaliseringsåret som så kallad referenskategori (den turkosa horisontella linjen).

För människor från Norden och Västeuropa är sambandet mellan naturalisering och sysselsättning ungefär likartat som i den tidigare deskriptiva analysen. För gruppen Norden är resultaten högst

osäkra, något som illustreras av de stora konfidensintervallen men också därför att det är omöjligt att dra slutsatsen att koefficienten för något av åren är statistiskt säkerställt skild från noll. Mer specifikt märks detta genom att det gulfärgade området – som visar skattningens konfidensintervall – överlappar den turkosa horisontella linjen. Bland kvinnor från Västeuropa och bosatta i Sverige kan man visserligen se en inte obetydlig tillväxt i sannolikheten att vara sysselsatt hos dem som naturaliseras. Detta kan dock inte kopplas till själva naturaliseringstillfället, eftersom premien existerar redan flera år innan naturaliseringstillfället.

Figur 7a. Skattad förändring i sannolikheten att vara sysselsatt (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Sverige, män.

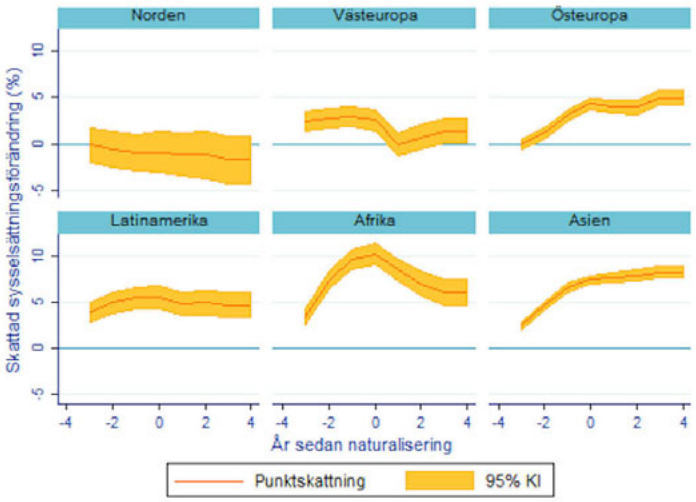

Figur 7b. Skattad förändring i sannolikheten att vara sysselsatt (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Sverige, kvinnor.

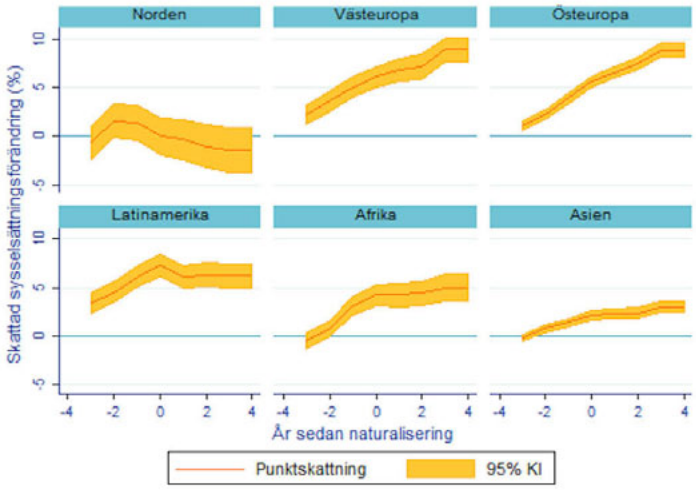

I Sverige kan man även bland grupper från andra regioner observera att individer som naturaliseras visar en högre sannolikhet att vara sysselsatt observeras bland individer som naturaliseras. Liksom bland kvinnor från Västeuropa märks dock dessa fördelar redan före själva naturaliseringen. Detta motsäger inte per definition existensen av en medborgarskapspremie, men det är tveksamt om naturaliseringen i Sverige är kopplad till premier som går att observera före naturaliseringstillfället. Huvudmönstret för flera grupper är att sannolikheten att ha sysselsättning ökar under åren före naturaliseringen, för att sedan avta. Detta syns tydligt hos män från Östeuropa och Asien, samt hos kvinnor från Latinamerika och Afrika. De norska och danska resultaten (liksom de svenska) pekar i stort på att det – med måttet sysselsättning – inte finns någon premie i samband med själva naturaliseringen. Den avslutande analysen fokuserar på inkomstförändringar runt naturaliseringstillfället. Studiepopulationen begränsas som bekant till individer som fått fotfäste på arbetsmarknaden, definierat genom en arbetsinkomst som överstiger två prisbasbelopp (eller motsvarande).

Figur 8a. Skattad förändring i arbetsinkomst (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Sverige, män.

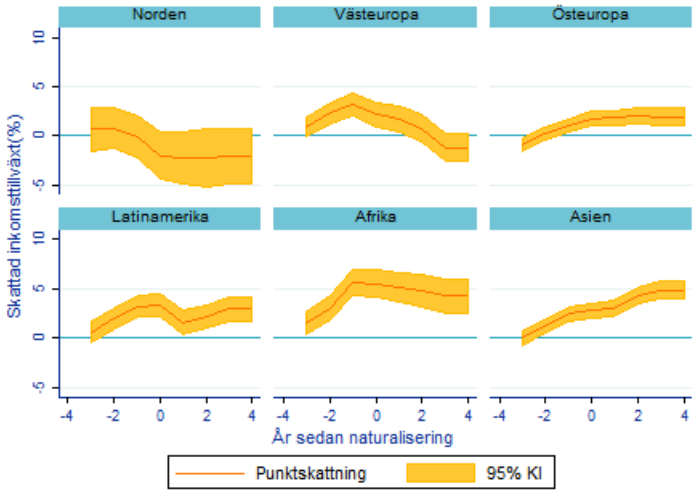

Figur 8b. Skattad förändring i arbetsinkomst (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Sverige, kvinnor.

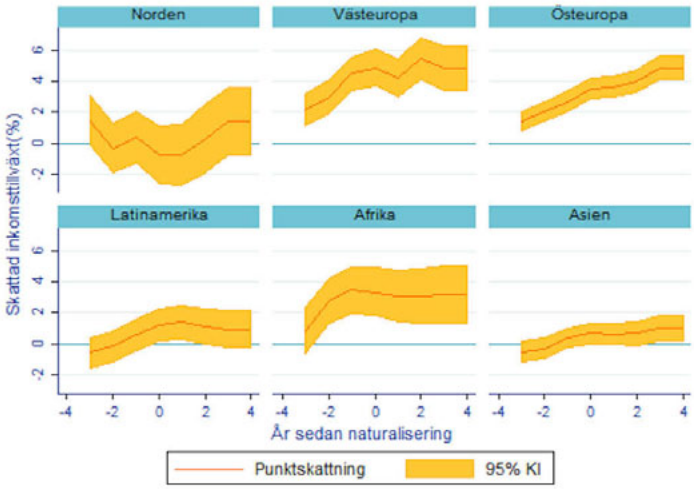

Figur 8a–8b visar resultaten för Sverige.[6] Högre arbetsinkomster för kvinnor som naturaliseras inkluderar grupperna Västeuropa och Östeuropa. Här märks dock mycket tydligt att den främsta inkomsttillväxten sker före naturaliseringstillfället.

För migranter från Latinamerika tyder våra resultat på att inkomsttillväxten är koncentrerad till tiden från och med naturaliseringsåret – detta är konsistent med en premie som förvärvet av svenskt medborgarskap ger, men premien är inte statistiskt säkerställd. Även för individer från Afrika och Asien finns svaga signaler i linje med förväntningarna att naturalisering bidrar till en positiv löneutveckling. Men för utlandsfödda kvinnor från Afrika inträffar den mest betydande inkomsttillväxten *före* naturaliseringstillfället.

Bland män bosatta i Sverige återfinns, som framgår i *figur 8a*, de starkaste indikationerna på en medborgarskapspremie bland individer från Östeuropa och Asien. Östeuropéer som naturaliseras upplever en signifikant och positiv inkomsttillväxt från och med naturaliseringsåret. Bland migranter från Asien finns en inkomstpremie redan före naturaliseringstillfället, men premien accentueras ett år efter naturalisering och framöver. Även män från Latinamerika och Afrika som naturaliseras får högre arbetsinkomster i Sverige, effekter som dock observeras redan före naturaliseringen.

I Danmark visar sig för män ett mycket blygsamt samband mellan naturaliseringstillfället och starkare inkomsttillväxt. En naturaliseringspremie kan i stället observeras för kvinnor från Asien, där en varaktig, signifikant inkomstökning inträffar från och med naturaliseringsåret. Resultaten indikerar att människor som blivit medborgare har cirka 5 procent högre arbetsinkomst tre år senare. För latinamerikanska kvinnor är den starkare inkomsttillväxten dock mer eller mindre konstant un-

der samtliga år, såväl före som efter naturaliseringstillfället. Utlandsfödda kvinnor från Afrika har en annorlunda situation; de som naturaliseras uppvisar en kontinuerligt ökande inkomsttillväxt med början två år före naturaliseringen. För dessa grupper kan vi konstatera att naturaliserade individer har högre inkomster än andra. Men eftersom ingen ytterligare ökning kan observeras från naturaliseringstillfället, är det tveksamt att tala om en extra medborgarskapspremie.

Även i Norge saknar män generellt en naturaliseringspremie som kan kopplas till själva naturaliseringen. Mönstret för respektive grupp av ursprungsländer skiljer sig i vissa avseenden från det danska. Det gäller framför allt grupperna från Afrika och Asien, där naturaliserade män har betydligt högre arbetsinkomst, något som dock märks redan tre år före naturaliseringstillfället. Dessutom avstannar eller avtar inkomstökningen för dessa grupper kring själva naturaliseringen. Situationen för invandrade kvinnor i Norge liknar männens. I grupperna från Afrika och Asien är högre arbetsinkomst mindre vanlig för kvinnor än för män i samband med naturalisering. Motsatsen gäller för individer från Latinamerika. Återigen är slutsatsen för dessa tre grupper densamma: inkomsttillväxten kan inte preciseras till naturaliseringstidpunkten och senare; den påbörjas redan tidigare.

Slutnoter del 2

[1] Modellspecifikationen redovisas i detalj i Appendix B

[2] Motsvarande figurer för Danmark är A1a-A1b och för Norge A2a-A2b

[3] Modellen är skattad som

$$y_{it}=\beta_0+\beta_1\text{år sedan migration}_{it}+\beta_2\text{år sedan migration}^2_{it}+\beta_3\text{år sedan migration}^3_{it}+\varepsilon_i$$

[4] Motsvarande figurer för Danmark är A3a-A3b och för Norge A4a-A4b

[5] Motsvarande figurer för Danmark är A5a-A5b och för Norge A6a-A6b

[6] Motsvarande figurer för Danmark är A7a-A7b och för Norge A8a-A8b

Sammanfattning av resultaten: delstudie 1 och 2

Delstudie 1: Bestämningsfaktorer för naturalisering

Vår analys visar tydliga skillnader i naturaliseringsfrekvens mellan Danmark, Norge och Sverige. Sverige har en högre frekvens för samtliga grupper av ursprungsländer än Norge och Danmark har. Med undantag för utrikesfödda från Västeuropa och Norden, observeras vidare i Norge en genomgående högre naturaliseringsgrad för samtliga grupper migranter än i Danmark.

Vad gäller skillnader mellan ursprungsregioner uppvisar de tre länderna samma mönster: personer från Norden och Västeuropa visar en relativt låg benägenhet att bli naturaliserade i sitt nya land medan individer från Asien, Afrika och Östeuropa har en mycket högre naturaliseringsgrad. Utlandsfödda från Latinamerika placerar sig någonstans i mitten.

Granskningen av betydelsen av kontextuella faktorer för individens naturalisering visar att skillnader mellan ursprungslandets och destinationslandets ekonomiska utveckling har ett genomgående samband med människors benägenhet att bli medborgare i det nya landet. Om en migrant kommer från ett land med sämre ekonomisk utveckling jämfört med destinationslandet, observeras en högre sannolikhet för naturalisering i Sverige, Norge och Danmark, visar analysen. Ett annat mönster som dock enbart framgår i Sverige är att migranter vars hemländer tillåter dubbelt medborgarskap mer eller mindre genomgående observeras med en förhöjd sannolikhet att naturaliseras. Att detta mönster enbart kan observeras i Sverige tolkas som ett resultat av att det formella förbud mot dubbelt medborgarskap som före 2001 existerade i Sverige tillämpades i mycket liten utsträckning, till skillnad från i Norge och Danmark.

Påverkas naturalisering av om utrikesfödda kommer från politiskt ”fria” eller mer ”ofria” länder? Analysen visar i stort förväntade resultat: personer från mer ofria länder söker medborgarskap i sitt nya land i högre grad än andra. För Sverige är detta samband mindre tydligt, men det framgår dock att individer från fria kontexter generellt sett karaktäriseras av en lägre benägenhet att naturalisera än individer från mindre fria ursprungsländer.

Slutligen visar resultaten att den nya lagstiftning som ägde laga kraft i Sverige 2001, som innebar ett formellt tillåtande av dubbelt medborgarskap, hade en över lag positiv effekt på migranters naturaliseringsgrad. I synnerhet är detta fallet för migranter från länder som typiskt kännetecknas av en låg naturaliseringsgrad, exempelvis migranter från Norden och Västeuropa/Nordamerika.

Delstudie 2: Medborgarskapets effekter på sysselsättning och inkomster

Rapportens andra del analyserade sambandet mellan naturalisering i destinationslandet och individens arbetsmarknadsutfall, mätt som sysselsättning och inkomstutveckling. Medan flertalet studier tidigare analyserat denna fråga på inkluderade länder separat utgör denna studie den första som utvärderar denna fråga komparativt för Skandinavien. Resultaten visar att det främst är migranter från länder som överlag präglas av sämre arbetsmarknadsintegration i respektive destinationsland där ett samband mellan naturalisering och bättre integration på arbetsmarknaden kan observeras. Naturaliserade individer från dessa länder är generellt sett bättre integrerade på arbetsmarknaden än vad de icke-naturaliserade är. Dock är det endast i ett fåtal fall där det förbättrade utfallet på arbetsmarknaden direkt kan kopplas till naturaliseringstillfället, varför det finns skäl att vara skeptisk till att dra slutsatsen att det finns ett kausalt orsakssamband mellan naturalisering och förbättrad arbetsmarknadsintegration för migrantgruppen i stort.

Slutsatser och policyrelevans

Vår studie har relevans för politiska och andra offentliga diskussioner om medborgarskapslagstiftningen och dess konsekvenser i Sverige, Norge och Danmark. De senaste årtiondena har andelen utrikesfödda ökat kontinuerligt samtidigt som lagstiftningen om medborgarskap har gått i olika riktningar. En jämförande empirisk studie kan understryka i vilken utsträckning utrikesfödda får medborgarskap i Danmark, Norge och Sverige. Den kan också lyfta fram vilka faktorer som påverkar förvärvet av medborgarskap och vilka ekonomiska konsekvenser detta får.

Hur ska vi förstå resultaten i ljuset av dagens naturaliseringslagstiftning i Danmark, Norge och Sverige? För det första bör de stora skillnaderna i naturaliseringsfrekvens mellan länderna i stor utsträckning kunna förklaras av deras olika regelverk. Danmark har en restriktiv policy, med hårdare krav på språk- och samhällskunskaper samt förmågan att vara ekonomiskt oberoende. Landet har också en klart lägre naturaliseringsfrekvens bland utrikesfödda från regioner utanför Västeuropa. Norge och Sverige har mer liberala regler än Danmark. Sverige är mest liberalt, bland annat därför att man tillåter dubbelt medborgarskap. Norge och Sverige har också klart högre naturaliseringsfrekvenser för utrikesfödda från Asien, Afrika och Latinamerika jämfört med Danmark.

Den låga andelen naturaliserade bland utrikesfödda från Norden och Västeuropa torde främst bero på att dessa grupper inte migrerar till Danmark, Norge och Sverige som flyktingar (eller anhöriga till flyktingar). Dessutom kan de redan röra sig fritt inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EU/EES), vilket antagligen minskar deras incitament att skaffa sig

annat medborgarskap. Slutligen har hemländerna i Norden och Västeuropa ungefär samma nivå av välstånd och medborgerliga rättigheter.

Vidare ser vi i Danmark, Norge och Sverige ett liknande mönster i naturaliseringsfrekvens utefter födelseregion. Detta kan tyda på att faktorer i ursprungslandet är viktiga för att förklara differenserna i naturaliseringsbenägenhet. Att villkoren i ursprungslandet har betydelse för viljan att bli medborgare i det nya landet, styrks av vår studie. Utrikesfödda från länder med lägre ekonomisk utvecklingsnivå än destinationslandet, är mer benägna att ansöka om naturalisering. Våra resultat ligger i linje med tidigare forskning för USA (Chiswick & Miller 2009) och Kanada (DeVoretz & Pivnenko 2008). Här resoneras kring att människor agerar rationellt, och att individer om de har obetingad rätt att stanna i landet kan bli mer integrerade i det sociala och ekonomiska skyddsnätet. I Danmark, Norge och Sverige är det emellertid bosättningen som avgör om en person omfattas av välfärdssystemet – inte hennes eller hans nationalitet. Därför är det nordamerikanska resonemanget inte nödvändigtvis relevant i Skandinavien.

Sambandet kan också förklaras med att människor som söker naturalisering ofta kommer från länder med större social och politisk oro. Många finner det svårt eller orealistiskt att någon gång återvända till sitt ursprungsland, varför det kan finnas starka incitament att bli medborgare i det nya landet. Resonemanget ovan kan bekräfta vårt resultat att utrikesfödda från ”ofria” länder, med svagare eller få medborgerliga och politiska rättigheter, har större benägenhet att ansöka om naturalisering. Tidigare studier för USA är inne på samma linje (Chiswick & Miller 2009). Även här kan man hävda att den relativt stora andelen utrikesfödda som kommit till Danmark, Norge och Sverige, har sökt sig just hit för att fly från förtryck i olika former. Många människor har få eller inga möjligheter alls till internationell rörlighet, och ingen chans att återvända till sitt forna land, om de inte blir medborgare i det nya landet.

Dubbelt medborgarskap tillåts som sagt i skiftande utsträckning mellan de skandinaviska länderna. Resultaten för Norge och Danmark stämmer överens med ländernas policy för dubbelt medborgarskap. Vi ser inget samband mellan ursprungslandets policy angående dubbelt medborgarskap och människors vilja att bli naturaliserade i Norge och Danmark. I Sverige, där det dubbla medborgarskapet *de facto* redan tidigare var tillåtet, finns ett positivt samband med hemlandets lagstiftning och benägenheten att naturaliseras i det nya destinationslandet. Den nya lagen som ägde laga kraft 2001 om dubbelt medborgarskap verkar ha ökat benägenheten att naturaliseras hos framför allt invandare från Norden och Västeuropa. Detta resultat motsvarar våra egna förväntningar, och bekräftar även tidigare studier (se bland annat Chiswick & Miller 2008; Vink, et al. 2013; Naujoks 2012).

Den tredje och sista punkten handlar om naturaliseringens effekter på människors integration på arbetsmarknaden. Här konstaterar vi att det främst är människor från grupper av länder med den

överlag sämsta arbetsmarknadsanknytningen i Danmark, Norge och Sverige som tycks uppleva de största fördelarna vad gäller arbetsmarknadsutfall som en följd av naturalisering. Mer specifikt åsyftas här de högre inkomster och andelen sysselsatta som generellt sett observeras bland individer som under sin vistelse i destinationslandet blir medborgare, och i synnerhet bland de grupper som kännetecknas av en svagare anknytning till arbetsmarknaden.

Denna observation är tänkvärd och öppnar dörren för olika förklaringar. En möjlighet är att en person, genom att förvärva medborgarskap, kan skaffa sig ökade kunskaper om respektive lands arbetsmarknad. Genom detta kan såväl chansen till sysselsättning och arbetsinkomster öka. Det nya medborgarskapet kan även ge en signal till potentiella arbetsgivare att personen innehar nödvändiga landsspecifika kunskaper och dessutom har för avsikt att stanna i det nya landet på längre sikt. I vissa fall kan ett nytt medborgarskap – med nytt pass – underlätta människors internationella rörlighet, både privat och i arbetet.

Tidigare studier av Danmark, Norge och Sverige visar som sagt blandade resultat (se Scott 2008; Engdahl 2011 & 2014; Bratsberg & Raaum 2011; Helgertz, et al.2014). Vår analys uppvisar en snarlik spridning och understryker vidare återigen selektionsproblematiken. Det tycks generellt vara fallet att det är individer som är mer välintegrerade på arbetsmarknaden som väljer att bli medborgare än tvärtom. Resultaten pekar alltså enbart i undantagsfallet på att naturalisering har en kausal positiv effekt på individens arbetsmarknadsutfall.

Referenser

Akbari, A. H (2008) Immigrant Naturalization and its Impacts on Immigrant Labour Market Performance and Treasury, i Bevelander, P och D DeVoretz (red) *The Economics of Citizenship*. MIM/Malmö University. Malmö: Holmbergs.

Bevelander, P (2000) *Immigrant Employment Integration and Structural Change in Sweden, 1970–1995*. Sweden: Almqvist & Wiksell International.

Bevelander, P och D DeVoretz (red) (2008) *The Economics of Citizenship*. MIM/Malmö University. Malmö: Holmbergs.

Bevelander, P och J Veenman (2006) Naturalization and Immigrants' Employment Integration in the Netherlands. *Journal of International Migration and Integration,* vol. 7(3).

Bevelander, P och J Veenman (2008) Naturalisation and Socioeconomic Integration: The Case of the Netherlands, i Bevelander, P och D DeVoretz (red) *The Economics of Citizenship*. MIM/Malmö University. Malmö: Holmbergs.

Bevelander, P och R Pendakur (2012) Citizenship, Co-ethnic Populations, and Employment Probabilities of Immigrants in Sweden. *Journal of International Migration and Integration*, vol. 13(2), s. 203–222.

Bevelander, P och R Pendakur (2014) Citizenship, Enclaves and Earnings: Comparing Two Cool Countries. *Citizenship Studies,* vol. 18(3-4), s. 384–407.

Bevelander, P, R.H. Bilde, I Dahlstedt, M Eskelund, L Möller Hansen, M Macura, K Gehrke Pedersen och L Östby (2013) *Scandinavia's Populations Groups Originating from Developing Countries: Change and Integration*. TemaNord 2013:561.

Bloemraad, I (2002) The North American Naturalization Gap: An Institutional Approach to Citizenship Acquisition in the United States and Canada. *International Migration Review,* vol. 36(1), s. 193–228.

Bratsberg, B, J. F Ragan och Z. M Nasir (2002) The Effect of Naturalization on Wage Growth: a Panel Study of Young Male Immigrants. *Journal of Labor Economics*, vol. 20, s. 568–597.

Bratsberg. B och O Raaum (2011) The Labour Market Outcomes of Naturalized Citizens in Norway, i OECD (2011) *Naturalisation: A Passport for the Better Integration of Immigrants?* OECD Publications.

Brochmann, G och A Hagelund (2012) *Immigration Policy and the Welfare State 1945–2010*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Borjas, G (2002) Welfare Reform and Immigrant Participation in Welfare Programs. *International Migration Review,* vol. 36(4), s. 1093-1123.

Chiswick, B (1978) The Effect of Americanization on the Earnings of Foreign-born Men. *The Journal of Political Economy,* vol. 86, s. 897-921.

Chiswick, B och P Miller (2009) Citizenship in the United States: The Roles of Immigrant Characteristics and Country of Origin. *Research in Labor Economics,* vol. 29, s. 91-130.

Corluy, V, I Marx och G Verbist (2011) Employment Chances and Changes of Immigrants in Belgium: the Impact of Citizenship. International Journal of Comparative Sociology, vol. 52(4), s. 350–368.

DeVoretz, D. J och S Pivnenko (2006) The Economic Causes and Consequences of Canadian Citizenship. *Journal of International Migration and Integration,* vol. 6, s. 435–468.

DeVoretz, D. J och S Pivnenko (2008) The Economic Determinants and Consequences of Canadian Citizenship Ascension, i Bevelander, P och D DeVoretz (red) *The Economics of Citizenship*. MIM/ Malmö University. Malmö: Holmbergs.

DsA (1986:6) *Dubbelt medborgarskap. Betänkande av Medborgarskapskommittén*. Stockholm: Allmänna förlaget/Liber.

Engdahl, M (2011) The Impact of Naturalisation on Labour Market Outcomes in Sweden, i OECD (2011) *Naturalisation: A Passport for the Better Integration of Immigrants?* OECD Publications.

Engdahl, M (2014) Naturalizations and the Economic and Social Integration of Immigrants. *IFAU Working paper,* 2014:11.

Ersböll, E (2006) Denmark. In R. Bauböck, E. Ersböll, K. Groenendijk, & H. Waldrauch (Eds.), Acquisition and loss of nationality, Volume 2: Country analysis. Amsterdam: IMISCOE Research, Amsterdam University Press.

Ersböll, E (2010) Country report: Denmark. Florence: EUDO Citizenship Observatory, Robert Schuman Center for Advanced Studies.

Euwals, R, J Dagevos och M Gijsberts (2010) Citizenship and Labour Market Position: Turkish *Immigrants in Germany and the Netherlands*. *International Migration Review,* vol. 44(3), s. 513–538.

Fougère, D och M Safi (2009) Naturalization and Employment of Immigrants in France (1968–1999). *International Journal of Manpower,* vol. 30(1/2), s. 83–96.

Gustafson, P (2002) Globalisation, Multiculturalism and Individualism: the Swedish Debate on Dual Citizenship. *Journal of Ethnic and Migration Studies,* vol. 28(3), s. 463–481.

Hammar, T (1990) *Democracy and the Nation State: Aliens, Denizens, and Citizens in a World of International Migration.* Aldershot: Avebury.

Hayfron, J. E (2008) The Economics of Norwegian Citizenship, i Bevelander, P och D DeVoretz (red) *The Economics of Citizenship.* MIM/Malmö University. Malmö: Holmbergs.

Helgertz, J (2010) *Immigrant Careers- Why Country of Origin Matters.* Lund: Media-Tryck.

Helgertz, J, och P Bevelander (2012) Är det lönsamt att bli medborgare? Får invandrare en medborgarskapsbonus, och när faller den ut?". Rapport för Arbetsmarknadsdepartementet.

Helgertz, J, P Bevelander och A Tegunimataka (2014) Naturalization and Earnings. A Denmark–Sweden Comparison. *European Journal of Population,* vol. 30(3), s. 337-359.

Jasso, G och M Rosenzweig (1986) Family Reunification and the Immigration Multiplier: U.S. Immigration Law, Origin-Country Conditions, and the Reproduction of Immigrants. *Demography,* vol. 23(3), s. 291–311.

Jones-Correa, M (2001) Under Two Flags: Dual Nationality in Latin America and Its Consequences for Naturalization in the United States. *International Migration Review,* vol. 35(4), s. 997-1029.

Joppke, C (2010) *Citizenship and Immigration.* Cambridge: Polity Press.

Kayaoglu, A och A Kaya (2011) Is National Citizenship Withering Away? Social Affiliations and Labor Market Integration of Turkish Origin Immigrants in Germany and France. University of Louvain. Discussion paper, 2011:33.

Kogan, I (2003) Ex-Yugoslavs in the Austrian and Swedish Labor Markets: the Significance of Period of Migration and the Effect of Citizenship Acquisition. *Journal of Ethnic and Migration Studies,* vol. 29, s. 595-622.

Mazzolari, F (2009) Dual Citizenship Rights: Do They Make More and Better Citizens? *Demography*, vol. 46, s. 169-191.

Naujoks, D (2013) *Migration, Citizenship, and Development. Diasporic Membership Policies and Overseas Indians in the United States.* Oxford: Oxford University Press.

OECD (2011) *Naturalisation: A Passport for the Better Integration of Immigrants?* OECD Publications.

Portes, A och J.W Curtis (1987) Changing Flags: Naturalization and its Determinants Among Mexican Immigrants. *International Migration Review,* vol. 21, s. 352-371.

Rallu, J.L (2011) Naturalization Policies in France and the USA and Their Impact on Migrants' Characteristics and Strategies. *Population Review,* vol. 50(1), s. 40-61.

Rooth, Dan-Olof (1999) *Refugee Immigrants in Sweden: Educational Investments and Labour market Integration,* Lund Economic Studies, Lund University.

Scott, K (1999) *The Immigrant Experience: Changing Employment and Income Patterns in Sweden,* 1970-1993. Lund Studies in Economic History 9, Lund University press.

Scott, K (2008) The Economics of Citizenship: Is There a Naturalization Effect? i Bevelander, P och D DeVoretz (red) *The Economics of Citizenship.* MIM/Malmö University. Malmö: Holmbergs.

Steinhardt, M. F (2008) Does Citizenship Matter? The Economic Impact of Naturalizations in Germany. Centro Studi Luca D'Agliano Development Studies, Working Paper.

Steinhardt, M.F och J Wedemeier (2011) The Labor Market Performance of Naturalized Immigrants in Switzerland-New Findings From the Swiss Labor Force Survey. *Journal of International Migration and Integration,* I-First.

Street, A (2013) Naturalization Dynamics in Immigrant Families. *Comparative Migration Studies,* vol. 1(1), s. 23-44.

SOU (1999:34) *Svenskt medborgarskap.* Slutbetänkande av 1997 års medborgarskapskommitté.

SOU (2013:29) *Det svenska medborgarskapet.* Betänkande av medborgarskapsutredningen.

Spång, M (2007) Pragmatism All the Way Down? The Politics of Dual Citizenship in Sweden, i Faist, T (red) *Dual Citizenship in Europe. From Nationhood to Societal Integration.* Aldershot: Ashgate, s. 103–126.

Spång, M (2015) *Svenskt medborgarskap: reglering och förändring i skandinaviskt perspektiv.* Delmi Rapport 2015:4.

Szabo, M (1997) *Vägen mot medborgarskap. Studier i medborgarskapsbyte och integration.* Stockholm: Arena.

Vink, M, T Prokic-Breuer och J Dronkers (2013) Immigrant Naturalization in the Context of Institutional Diversity: Policy Matters, but to Whom? *International Migration,* vol. 51(5), s. 1-20.

Yang, P.Q (1994) Explaining Immigrant Naturalization. *International Migration Review,* vol. 28, s. 449–477.

Referenser för kontextuell information

Maddison (http://www.ggdc.net/maddison/Historical_Statistics/horizontal-file_02-2010.xls).

Freedom House (http://www.freedomhouse.org/report-types/freedom-world#.UuzoPfl5OA8).

Vink, M, G de Groot och C Luk (2013) MACIMIDE Global Dual Citizenship Database. Version 1.02. Maastricht: Maastricht University.

Appendix

Tabell A1. Lista över inkluderade ursprungsländer och landgrupperingar.

NORDEN	Västeuropa	Östeuropa	Latinamerika	Afrika	Asien
Danmark	Tyskland	Makedonien	Chile	Somalia	Iran
Norge	Italien	Polen		Eritrea	Irak
Finland	Grekland	Serbien		Etiopien	Thailand
	USA	Slovakien			Libanon
		Slovenien			Turkiet
		Tjeckien			Vietnam
		Bosnien-Hercegovina			
Norden*	EU27 utom Norden	Europa utom EU27 och Norden	Nordamerika**	Afrika	Asien
	Oceanien				

*Not: * Gruppen "Alla" inkluderar även urvalet av infödda. ** Andelarna inom respektive utbildningskategori relaterar till observationer där denna information är tillgänglig.*

Tabell A2a. Medelvärden för studiepopulationen, Danmark.

Danmark	MÄN								
	Alla*	Norden	Väst-europa	Öst-europa	Latin-amerika	Afrika	Asien	Alla*	N
Dubbelt medborgarskap :									
Inte tillåtet i hemlandet	38,0	78,5	31,6	62,8	32,3	37,3	29,2	40,9	
Tillåtet i hemlandet	62,1	21,5	68,4	37,2	67,7	62,7	70,9	59,1	
Politisk frihet i hemlandet :									
Inte fritt	28,0	0,0	0,0	1,3	2,7	60,1	42,9	20,26	
Delvis fritt	35,3	0,0	0,2	56,8	36,1	34,5	53,4	37,56	
Fritt	36,7	100,0	99,8	41,9	61,2	4,4	3,7	42,2	
Hemlandets BNP som andel av mottagarlandets	41,5	101,2	89,7	25,9	29,5	8,1	19,9	40,6	
Utbildningsnivå*									
Grundskola	19,8	6,4	1,9	11,4	11,4	16,3	29,8	29,5	
Gymnasieskola	44,5	37,9	45,9	56,9	41,9	47,5	42,5	38,3	
Universitet	35,7	55,7	46,2	31,7	46,7	36,3	27,6	32,2	
Utbildningsnivå okänd	16,5	21,1	12,9	9,5	14,0	17,9	18,0	12,2	
Ålder vid invandring	26,6	28,2	27,0	30,3	26,4	26,7	25,5	26,1	
Ålder	37,4	33,9	39,1	41,2	37,9	37,2	36,7	36,6	
Civil status									
Ogift	32,3	58,3	36,7	24,9	50,9	35,6	25,3	25,7	
Gift	67,7	41,7	63,3	75,1	49,1	64,4	74,7	74,3	
År	2000,4	2001,1	2000,6	2002,8	2000,5	2001,2	1999,6	2001,1	2
Observationer	198 923	19 484	40 915	15 053	2 817	21 069	99 585	214 502	1

*Not: * Andelarna inom respektive utbildningskategori relaterar till observationer där denna information är tillgänglig*

Tabell A2b. Medelvärden för studiepopulationen, Norge.

Norge	MÄN						
	Alla*	Norden	Västeuropa	Östeuropa	Latinamerika	Afrika	Asien
Dubbelt medborgarskap							
Inte tillåtet i hemlandet	43,6	58,1	26,1	51,0	67,1	26,3	37,7
Tillåtet i hemlandet	56,4	41,9	73,9	49,0	32,9	73,7	62,3
Politisk frihet i hemlandet							
Inte fritt	17,7	0,0	0,0	9,3	2,0	51,1	48,1
Delvis fritt	20,8	0,0	0,0	54,5	11,4	41,1	44,7
Fritt	61,5	100,0	100,0	36,2	86,6	7,8	7,2
Hemlandets BNP som andel av mottagarlandets	51,4	85,4	85,1	21,7	35,4	7,8	13,9
Utbildningsnivå*							
Grundskola	35,3	28,7	19,4	24,4	28,8	42,7	45,2
Gymnasieskola	27,6	27,5	20,0	40,6	32,9	25,9	24,5
Universitet	37,1	43,8	60,6	35,0	38,2	31,4	30,4
Utbildningsnivå okänd	13,5	23,5	13,3	9,5	10,4	12,9	12,0
Ålder vid invandring	29,9	31,9	31,2	31,4	28,5	27,3	27,1
Ålder	38,3	39,2	41,0	40,0	38,8	35,4	35,4
Civil status							
Ogift	46,1	61,2	34,3	33,5	48,6	51,6	38,9
Gift	53,9	38,8	65,7	66,5	51,4	48,4	61,1
År	2001,2	2002,2	2001,3	2002,3	2000,3	2000,3	1999,9
Observationer	271 107	83 581	53 677	25 823	15 348	24 685	67 993

*Not: * Andelarna inom respektive utbildningskategori relaterar till observationer där denna information är tillgänglig.*

				KVINNOR		
Alla*	Norden	Västeuropa	Österuropa	Latinamerika	Afrika	Asien
47,2	55,8	30,4	38,9	48,5	34,1	52,2
52,8	44,2	69,6	61,1	51,5	65,9	47,8
16,1	0,0	0,0	15,4	5,0	48,7	33,2
24,6	0,0	0,0	35,2	21,1	41,2	48,7
59,2	100,0	100,0	49,4	73,9	10,1	18,2
46,6	84,7	88,5	24,8	30,6	6,6	16,3
36,7	18,3	13,0	27,1	30,7	51,9	50,7
23,7	22,1	16,4	29,0	29,9	27,6	21,2
39,6	59,6	70,6	43,9	39,3	20,5	28,1
13,6	13,7	10,0	6,9	11,9	20,5	16,4
28,8	28,8	29,4	31,1	29,3	27,0	27,8
36,8	36,4	39,2	38,6	38,1	34,0	35,6
32,8	57,1	24,6	25,1	33,3	37,9	17,8
67,3	42,9	75,5	74,9	66,7	62,1	82,2
2001,7	2002,0	2001,0	2002,9	2001,2	2002,1	2001,1
309 864	86 983	41 146	45 146	17 372	1 696	102 257

Tabell A2c. Medelvärden för studiepopulationen, Sverige.

Sverige	MÄN						
	Alla*	Norden	Västeuropa	Östeuropa	Latinamerika	Afrika	Asien
Dubbelt medborgarskap							
Inte tillåtet i hemlandet	53,3	89,5	36,1	45,9	85,4	77,8	30,8
Tillåtet i hemlandet	46,7	10,5	63,9	54,1	14,6	22,2	69,2
Politisk frihet i hemlandet							
Inte fritt	37,5	0,0	0,0	0,1	0,0	74,6	81,2
Delvis fritt	22,1	0,0	0,0	76,8	0,0	25,4	18,2
Fritt	40,4	100,0	100,0	23,2	100,0	0,0	0,6
Hemlandets BNP som andel av mottagarlandets	45,0	109,6	102,0	25,8	48,4	4,0	17,4
Dubbelt medborgarskap i Sverige							
Inte tillåtet	50,8	36,9	29,8	56,7	59,1	55,2	56,5
Tillåtet	49,2	63,1	70,2	43,3	40,9	44,8	43,6
Utbildningsnivå*							
Grundskola	24,8	18,8	13,2	14,2	32,5	29,1	31,9
Gymnasieskola	43,3	41,6	29,7	57,0	50,3	49,1	38,2
Universitet	31,9	39,6	57,1	28,8	17,2	21,9	30,0
Utbildningsnivå okänd	2,2	6,3	2,3	1,2	0,4	1,1	1,3
Ålder vid invandring	30,2	30,9	30,5	32,2	29,6	26,6	29,8
Ålder	38,0	38,7	40,4	39,6	39,7	33,9	36,7
Civil status							
Ogift	46,0	59,1	43,1	37,2	52,9	51,5	41,4
Gift	54,0	40,9	56,9	62,8	47,1	48,5	58,6
År	2000,4	2001,7	2002,5	2000,7	1999,2	2000,1	1999,5
Observationer	406 242	78 460	31 483	69 331	36 961	27 864	162 143

*Not: * Andelarna inom respektive utbildningskategori relaterar till observationer där denna information är tillgänglig*

	KVINNOR						
	Alla*	Norden	Västeuropa	Östeuropa	Latinamerika	Afrika	Asien
	53,5	83,4	54,1	38,2	88,0	74,2	37,5
	46,5	16,6	46,0	61,8	12,0	25,8	62,5
	29,8	0,0	0,0	0,0	0,0	74,5	67,5
	21,9	0,0	0,0	46,8	0,0	25,5	25,0
	48,4	100,0	100,0	53,2	100,0	0,0	7,5
	45,6	107,4	100,8	29,1	48,0	3,9	20,9
	49,4	37,8	30,9	55,4	63,2	46,9	52,0
	50,7	62,2	69,1	44,6	36,8	53,1	48,0
	26,7	11,1	7,2	18,7	33,1	43,9	39,1
	39,0	36,5	24,5	48,6	48,8	44,4	33,9
	34,3	52,4	68,3	32,7	18,2	11,7	27,0
	2,5	2,4	1,6	2,2	0,5	5,4	7,8
	30,1	29,5	30,1	32,3	30,5	26,5	29,6
	37,7	37,4	39,9	40,4	40,0	32,9	36,2
	38,6	52,5	34,8	35,7	47,3	47,5	30,8
	61,4	47,5	65,2	64,3	52,7	52,6	69,3
	2000,5	2001,6	2002,4	2000,4	1998,8	2000,8	2000,1
	454 138	89 650	26 400	106 225	34 242	25 003	172 618

Tabell A3a. Genomsnittsvärden för inkluderade variabler, Danmark.

Danmark	MÄN						
	Alla*	Norden	Västeuropa	Östeuropa	Latinamerika	Afrika	Asien
Utbildningsnivå**							
Grundskola	39,4	7,6	8,9	8,6	12,6	14,6	26,0
Gymnasieskola	26,7	38,5	47,4	55,5	40,8	46,5	39,8
Universitet	33,9	53,8	43,7	35,9	46,6	38,9	34,3
Utbildningsnivå okänd	21,2	25,3	10,3	7,4	15,1	15,6	20,1
Ålder vid invandring	8,0	28,9	26,9	29,4	27,1	26,5	24,9
År sedan migration	3,1	6,2	9,9	9,0	10,4	9,8	11,7
Ålder	38,5	35,1	36,7	38,4	37,5	36,3	36,6
Civil status							
Ogift	34,7	48,5	32,4	21,0	32,4	29,1	25,1
Gift	65,3	51,5	67,6	79,0	67,6	70,9	74,9
År	1998,0	2001,2	1999,1	2001,1	1999,3	2000,1	1999,8
Observationer	878 520	19 953	72 252	27 302	4 362	27 968	115 468

*Not: * Gruppen "Alla" inkluderar även urvalet av infödda. ** Andelarna inom respektive utbildningskategori relaterar till observationer. där denna information är tillgänglig*

				Kvinnor			
	Alla*	Norden	Västeuropa	Östeuropa	Latinamerika	Afrika	Asien
	33,5	5,0	9,2	7,1	11,2	18,5	34,3
	27,4	35,6	38,2	47,3	43,1	54,6	38,5
	39,1	59,3	52,6	45,6	45,6	26,9	27,3
	12,0	14,6	8,6	4,3	7,5	8,8	10,6
	7,1	26,9	25,7	28,3	26,6	25,6	25,3
	2,8	6,9	11,0	10,0	11,1	10,5	11,6
	38,2	33,8	36,7	38,3	37,7	36,2	36,9
							43,9
	31,5	51,8	25,7	21,0	24,9	28,8	16,3
	68,5	48,2	74,3	79,0	75,1	71,2	83,7
	1998,4	2001,8	1999,8	2001,5	2000,6	2001,5	2001,1
	721 255	23 196	38 685	38 041	5 897	12 271	76 522

Tabell A3b. Genomsnittsvärden för inkluderade variabler, Norge.

Norge	MÄN						
	Alla*	Norden	Västeuropa	Östeuropa	Latinamerika	Afrika	Asien
Utbildningsnivå**							
Grundskola	31,3	27,5	18,4	21,2	27,0	37,2	41,8
Gymnasieskola	28,2	27,2	19,5	41,6	34,2	27,2	25,4
Universitet	40,6	45,3	62,1	37,3	38,9	35,7	32,7
Utbildningsnivå okänd	12	19,25	9,42	8,81	9,15	10,98	10
Ålder vid invandring	12,4	31,8	31,8	31,3	29,3	28,1	27,5
År sedan migration	3,8	6,9	8,0	8,7	10,9	9,1	10,5
Ålder	41,1	38,7	39,9	40,0	40,2	37,3	38,0
Civil status							
Ogift	34,3	61,8	41,5	26,3	41,7	39,3	27,0
Gift	65,7	38,2	58,5	73,7	58,3	60,7	73,0
År	2001,1	2004,2	2003,8	2004,8	2002,1	2004,1	2003,2
Observationer	2 067 305	148 488	127 677	143 134	40 448	102 431	301 501

*Not: * Gruppen "Alla" inkluderar även urvalet av infödda. ** Andelarna inom respektive utbildningskategori rela terar till observationer där denna information är tillgänglig.*

	Kvinnor						
	Alla*	Norden	Västeuropa	Östeuropa	Latinamerika	Afrika	Asien
	28,1	16,3	10,4	21,6	26,2	39,1	42,4
	24,1	20,4	14,5	28,6	31,0	33,3	22,8
	47,8	63,3	75,1	49,7	42,8	27,6	34,8
	8,8	9,9	5,4	4,9	9,1	12,3	11,1
	12,1	29,4	30,0	30,7	29,3	27,1	28,1
	3,8	7,7	8,7	8,9	10,0	9,3	10,0
	40,8	37,1	38,7	39,6	39,3	36,4	38,2
							76 522
	28,8	58,8	35,8	26,6	32,9	39,9	20,4
	71,2	41,2	64,2	73,4	67,1	60,1	79,6
	2001,8	2004,0	2004,1	2005,6	2004,4	2005,7	2005,0
	1 780 795	133 983	77 806	171 949	39 603	53 845	263 763

Tabell A3c. Genomsnittsvärden för inkluderade variabler, Sverige.

Sverige	MÄN						
	Alla*	Norden	Västeuropa	Österuropa	Latinamerika	Afrika	Asien
Utbildningsnivå**							
Grundskola	20,3	16,6	10,4	11,7	22,0	20,3	26,2
Gymnasieskola	45,0	40,2	33,0	55,9	43,2	45,1	35,8
Universitet	34,7	43,3	56,6	32,4	34,8	34,7	38,0
Utbildningsnivå okänd	0,6	4,9	2,3	1,0	0,4	0,5	0,8
Ålder vid invandring	12,5	30,0	30,5	31,0	30,0	28,3	29,3
År sedan migration	4,3	9,1	8,9	9,8	11,1	10,7	11,2
Ålder	41,7	39,0	39,4	40,8	41,1	39,0	40,5
Civil status							
Ogift	43,0	54,7	42,8	28,8	48,2	42,1	29,8
Gift	57,0	45,3	57,2	71,2	51,8	57,9	70,2
År	2001,1	2003,3	2004,0	2004,6	2002,7	2004,0	2004,3
Observationer	3 003 645	81 288	185 332	327 060	99 395	123 981	440 568

*Not: * Gruppen "Alla" inkluderar även urvalet av infödda. ** Andelarna inom respektive utbildningskategori relaterar till observationer där denna information är tillgänglig.*

			Kvinnor			
Alla*	Norden	Västeuropa	Östeuropa	Latinamerika	Afrika	Asien
17,5	8,8	6,8	15,3	20,2	29,7	28,5
42,3	34,4	29,6	45,5	41,5	46,1	33,8
40,2	56,8	63,7	39,2	38,4	24,2	37,6
0,4	1,6	0,8	0,5	0,3	1,9	0,9
12,5	28,9	30,0	30,5	30,2	26,8	28,7
4,6	9,4	9,8	10,7	11,4	11,4	11,4
41,8	38,3	39,7	41,1	41,5	38,2	40,1
41,0	50,5	38,8	32,0	45,4	44,8	31,3
59,0	49,5	61,2	68,0	54,6	55,2	68,7
2001,3	2003,8	2004,1	2004,6	2003,2	2004,6	2004,8
2 758 978	92 898	147 681	357 368	96 904	90 595	389 959

Figur A1a: Sannolikheten att vara sysselsatt (%) beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Danmark, män.

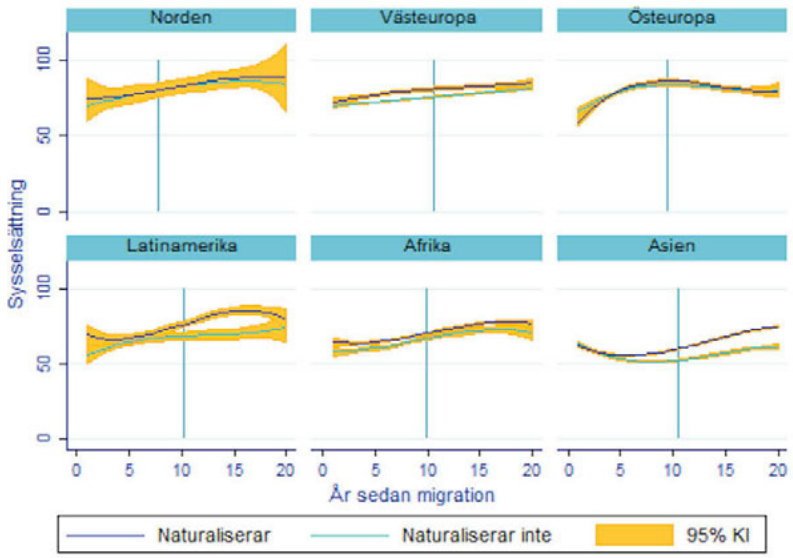

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A1b: Sannolikheten att vara sysselsatt (%) beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Danmark, kvinnor.

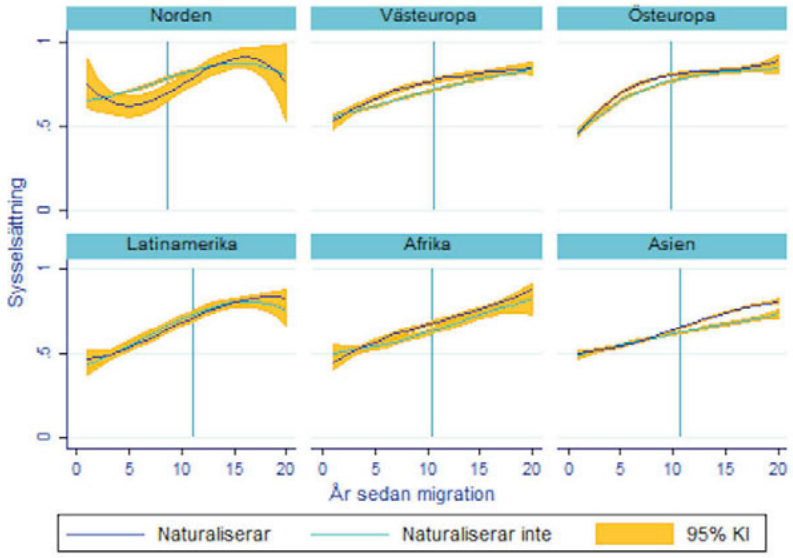

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A2a: Sannolikheten att vara sysselsatt (%) beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Norge, män.

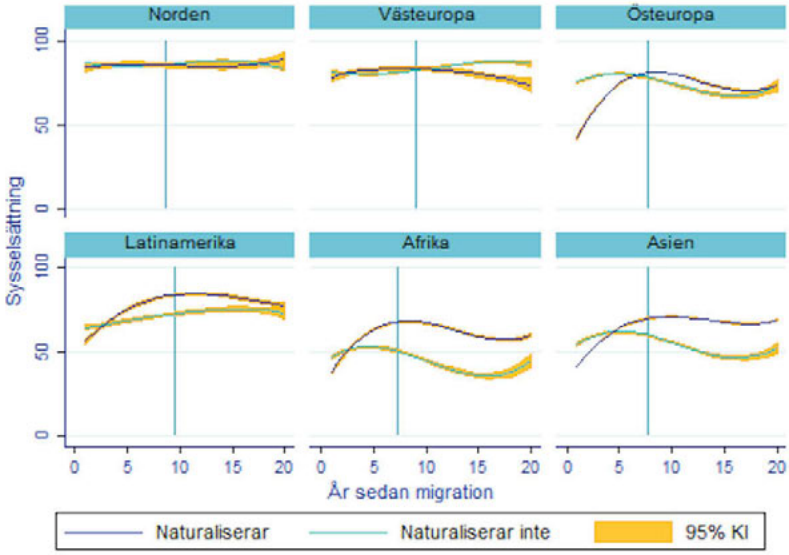

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A2b: Sannolikheten att vara sysselsatt (%) beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Norge, kvinnor.

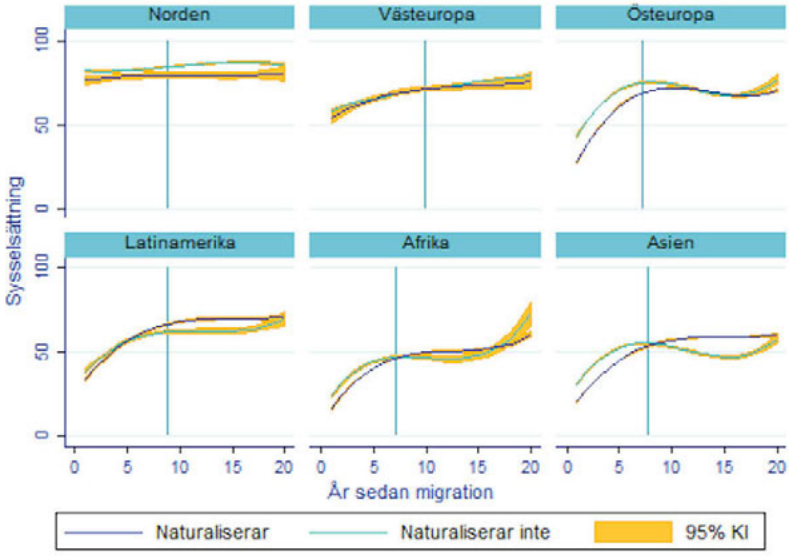

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A3a: Förväntad arbetsinkomst (naturlig logaritm) per år för den sysselsatta delen av befolkningen beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Danmark, män.

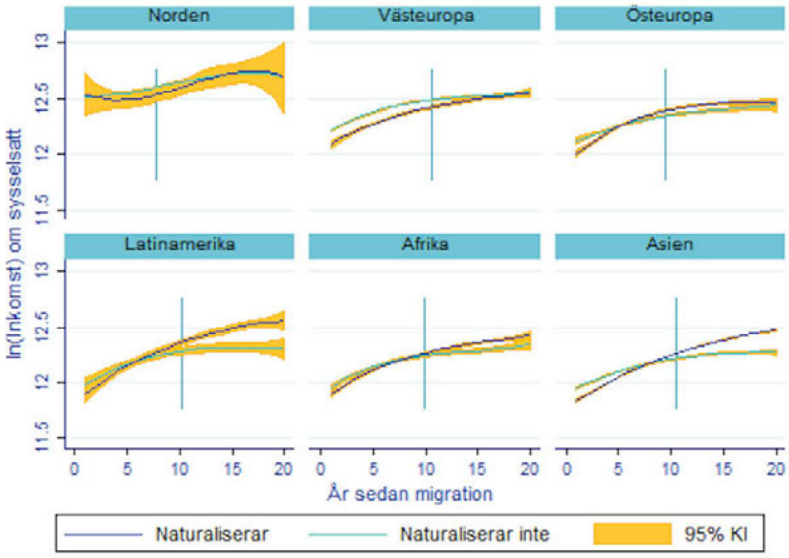

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A3b: Förväntad arbetsinkomst (naturlig logaritm) per år för den sysselsatta delen av befolkningen beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Danmark, kvinnor.

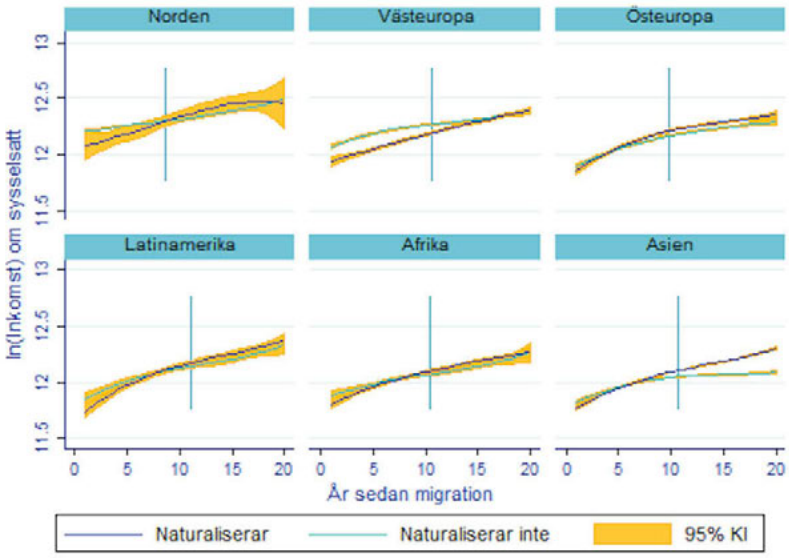

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A4a: Förväntad arbetsinkomst (naturlig logaritm) per år för den sysselsatta delen av befolkningen beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Norge, män.

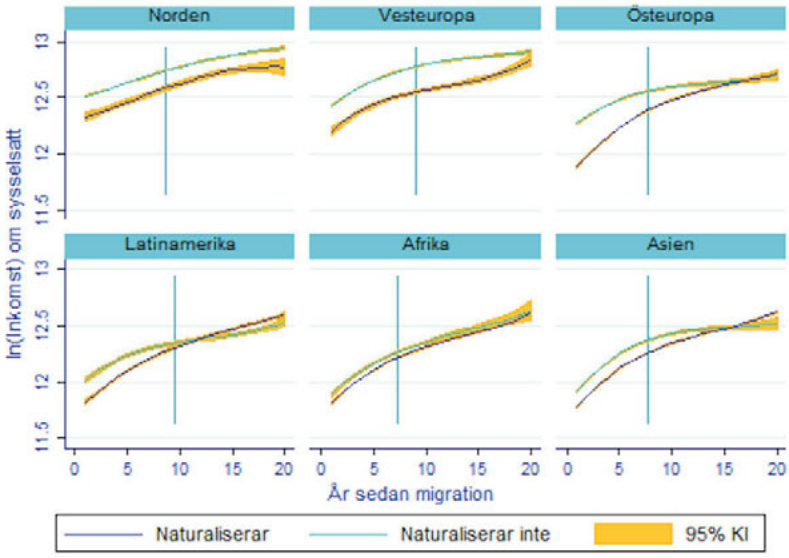

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A4b: Förväntad arbetsinkomst (naturlig logaritm) per år för den sysselsatta delen av befolkningen beräknat på om individen har naturaliserats under observationsperioden. Norge, kvinnor.

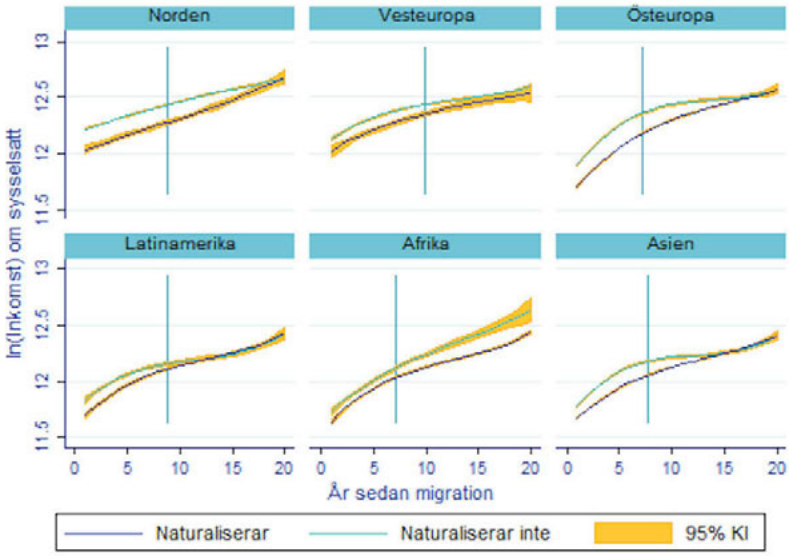

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A5a: Skattad förändring i sannolikheten att vara sysselsatt (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Danmark, män.

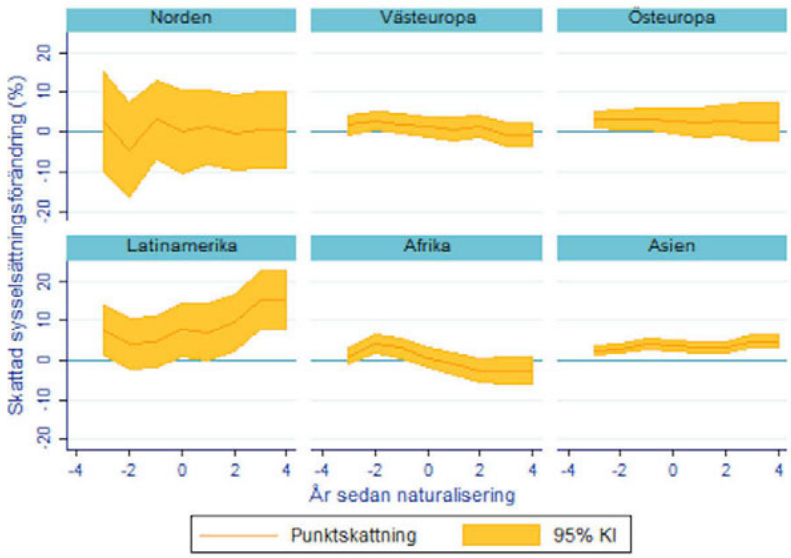

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A5b: Skattad förändring i sannolikheten att vara sysselsatt (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Danmark, kvinnor.

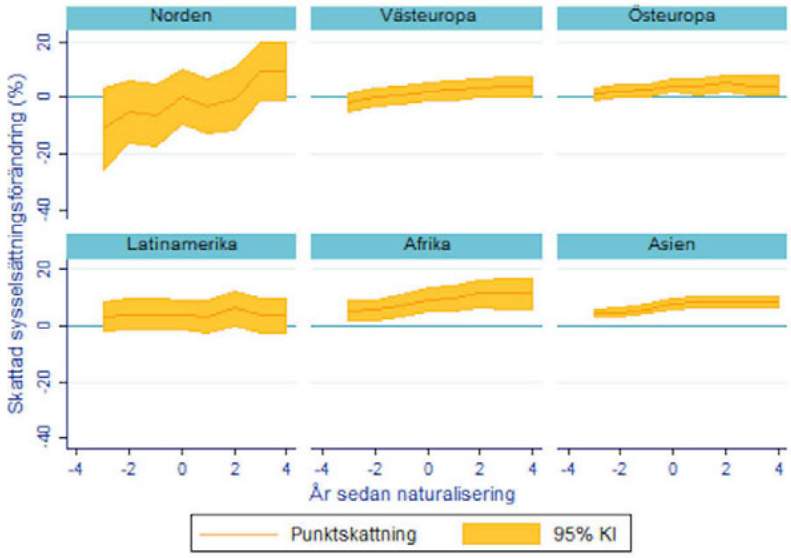

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A6a: Skattad förändring i sannolikheten att vara sysselsatt (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Norge, män.

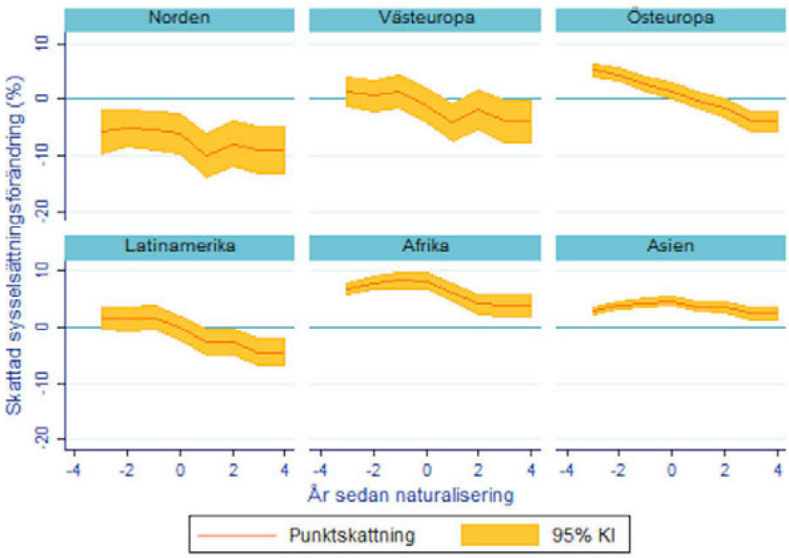

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A6b: Skattad förändring i sannolikheten att vara sysselsatt (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Norge, kvinnor.

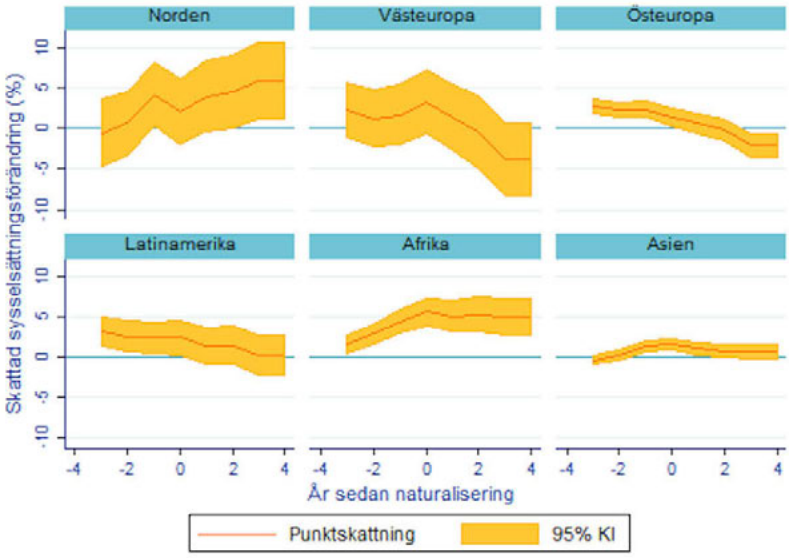

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A7a: Skattad förändring i arbetsinkomst (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Danmark, män.

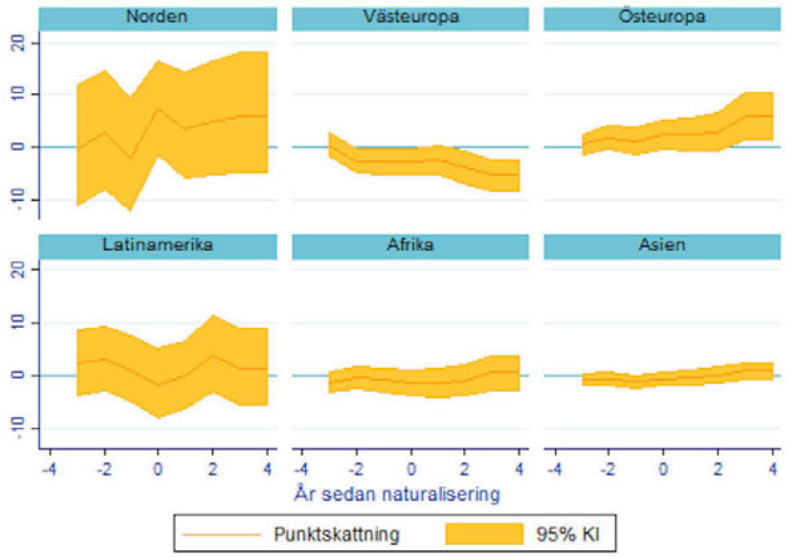

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A7b: Skattad förändring i arbetsinkomst (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Danmark, kvinnor.

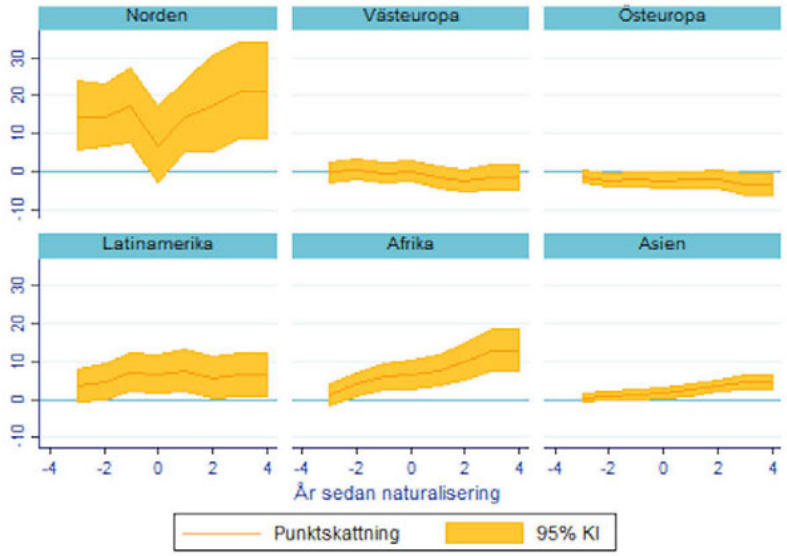

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A8a: Skattad förändring i arbetsinkomst (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Norge, män.

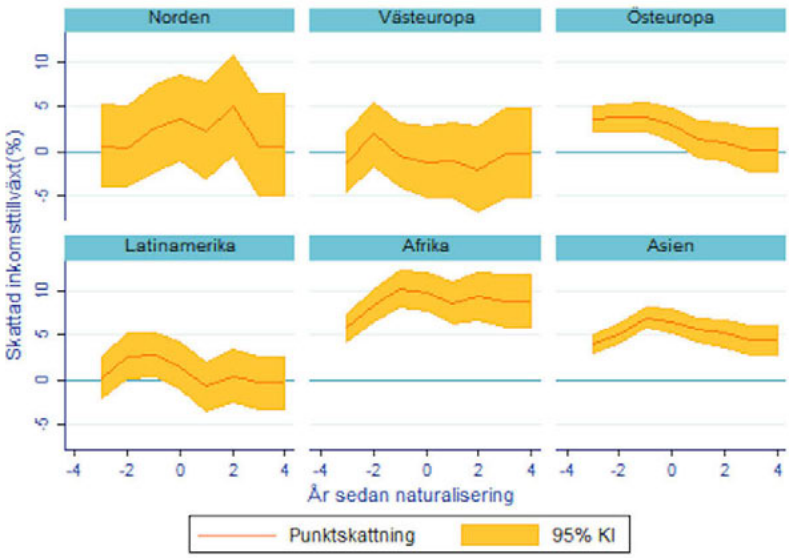

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Figur A8b: Skattad förändring i arbetsinkomst (%) före och efter naturalisering för respektive befolkningsgrupp. Norge, kvinnor.

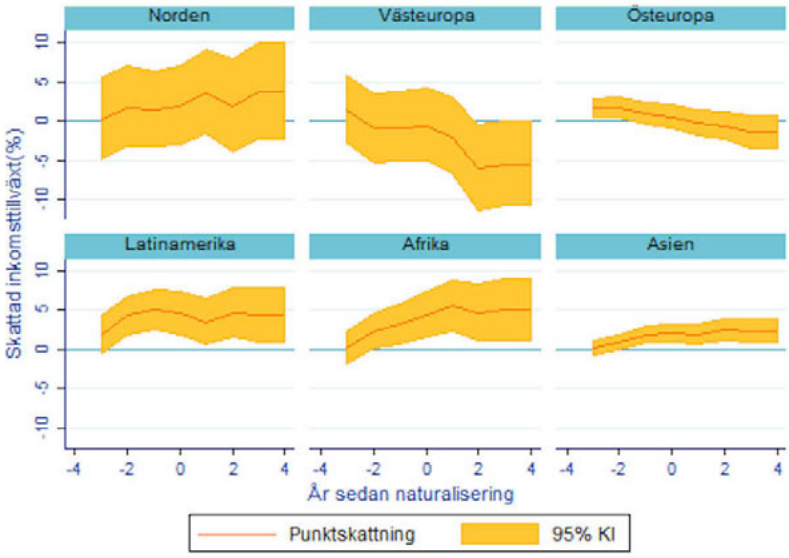

Not: Den vertikala linjen visar tidpunkten för gruppens genomsnittliga naturalisering.

Förvärvandet av medborgarskap – naturalisering – är i stor utsträckning förknippad med individers sociala och ekonomiska integration. Studier om vilka utrikesfödda personer som får medborgarskap i ett nytt land och hur nya medborgare integreras kan hjälpa oss att förstå om vissa regelverk, bättre än andra, bidrar till mer framgångsrik integration av utrikesfödda och främjar en starkare nationell gemenskap. Den här rapporten avser belysa såväl likheter som skillnader mellan de skandinaviska länderna vad gäller bestämningsfaktorerna för och konsekvenserna av naturalisering.

Rapportens redaktörer är Pieter Bevelander, professor vid Institutionen för internationell migration och etniska relationer (IMER) vid Malmö högskola, och Jonas Helgertz, Ekonomisk-historiska institutionen vid Lunds universitet.

Delegationen för migrationsstudier - Delmi - är en oberoende kommitté som initierar studier och förmedlar forskningsresultat som underlag till framtida migrationspolitiska beslut och för att bidra till samhällsdebatten.

Delmi

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR

Delegationen för Migrationsstudier
Ju 2013:17